પ્રાથમિક શાળાના —
— પાંચમા ધોરણ માટે

આપોઆપ બુદ્ધિ ખીલવવાનું સાધન.

મુખગણિત શિક્ષક. ભાગ ૬.

રચનાર—
છ[illegible]નલાલ મોતીરામ શા[illegible].
"ભૂગો[illegible] શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.
શાહપોર—સુરત.

પ્રાથમિક ને ગ્રામ્યશાળાના તમામ ધોરણના
"મુખગણિત શિક્ષક" ના

સોલએજંટ
બુકસેલર—લલ્લુભાઈ નારણદાસ
ચીમડાચોક—સુરત.

કિંમત રૂ. ૦—૨—૩

દેશી રાજ્યોમાં ટેક્સ્ટ બુક્સ, ઈનામ અને લાયબ્રેરી

માટે મંજુર થએલો અને કેળવણીખાતાના અધિકારી

સાહેબો તેમજ વિદ્વાન સદ્ગૃહસ્થોના ઉત્તમ

સર્ટિફિકેટ પામેલો

પ્રાથમિકશાળાના પાંચમા ધોરણનો

મુખગણિત શિક્ષક ભાગ ૬.

૮ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધ સાથે તમામ ગુણોત્તરનાં

લેખાં ફક્ત ત્રણજ રીતથી ગણી શકાય

એવી નવીન સરળ યુક્તિવાળો.

રચનાર-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

"ભૂગોળ શિક્ષક" વગેરેના કર્તા

પ્રસિદ્ધકર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનુ ઠેકાણુ-શાહપોર-સુરત.

આવૃત્તિ ૨જી પ્રત ૧૧૦૦

સુરત-ખપાટીયા ચકલા, તાસવાળાની પોળ, લક્ષ્મીનારાયણની

વાડીમા આવેલા "જૈન વિજય" પ્રેસમા મૂળચંદ

કસનદાસ કાપડિયાએ છાપ્યુ

સવત ૧૯૭૨.] કિમત રૂ. ૦-૨-૩. [સને ૧૯૧૬

બીજી આવૃત્તિની પ્રસ્તાવના.

ટુંક મુદતમાં પહેલી આવૃત્તિની બે હજાર નકલ ખપી જવાથી એ કૃતિ સર્વમાન્ય થઇ પડી છે, એમ જણાતા આ બીજી આવૃત્તિ બહાર પાડી છે. આશા છે કે, વધારે ફળપ્રદ થઇ પડશે.

પહેલી આવૃત્તિને માટે કેળવણી ખાતાના અધિકારી સાહેબોએ અને વિદ્વાન સદ્દગૃહસ્થોએ પોતાના અભિપ્રાયો મોકલેલા તેમનો તેમજ જે જે દેશી રાજ્યોએ મન્જુર કરેલા છે તેમનો ખરા અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનવાની તક લઉં છું.

શાહપોર—સુરત
તા૦ ૨૮-૨-૧૬

લિ૦ સેવક-
છગનલાલ મોતીરામ શાહ.
"ભૂગોળ શિક્ષક" વગેરેના કર્તા.

પ્રસ્તાવના.

પાંચમા ધોરણમાં-૮, ૧૦, ૧૬, ૩૨, ૬૪, ૨૪૦, ૨૫૬ અને ૩૨૦. એ આઠ ગુણોત્તરોનો ઉપયોગ થાય એવા લેખાં શીખવવાનું નવા મુખગણિતના વિષયના અભ્યાસક્રમમાં સરકારી કેળવણી ખાતાએ ઠરાવ્યું છે. એ બીના લક્ષમાં રાખી શિક્ષક બંધુઓ અને વિદ્યાર્થી ભાઇઓને માર્ગદર્શક થઇ પડે તેટલું જરૂર પુરતું વિવેચન આ બુકમાં આપવા આવ્યું છે.

ચોથા ધોરણના દશ ગુણોત્તરોના સંબંધપૂર્વક ત્રણ જથા પાડી તેનું ક્રમિક સ્પષ્ટીકરણ જેમ તે ધોરણની બુકમાં આપ્યું છે, તેજ પ્રમાણે ઉપરના આઠ ગુણોત્તરોના ૮, ૧૬, ૩૨, ૬૪, ૨૫૬ અને ૧૦, ૨૪૦, ૩૨૦, એવા બે જથા પાડ્યા છે. એ ક્રમ પ્રમાણે શીખવવાથી દરેક નવું ગુણોત્તર શીખવતી વખતે તેની પહેલાનું ગુણોત્તર સહાયકારી પાઠ તરીકે શિક્ષકને શિક્ષણ તત્ત્વમાં બહુ સહાય

કરે છે, એટલુજ નહિ પણ શિષ્યોને કુચીઓ સ્મરણમાં રાખી તેનો તાત્કાલિક ઉદ્બોધ થવામાં અને નવી કુચી પોતાની મેળે ઉપજાવી લેવામાં અમૂલ્ય મદદ કરે છે, એ અનુભવ સિદ્ધ છે.

જુદાં જુદાં ગુણોત્તરના હિસાબો છોડાવવાની જુદી જુદી રીતો હોઇ શકે એ સ્પષ્ટ છે, છતા ચોથા ધોરણના "મુખગણિત શિક્ષક" માં આપી છે તેજ પ્રમાણે **તમામ ગુણોત્તરના હિસાબ ફક્ત ત્રણજ રીતથી ગણી શકાય એવી નવીન સરળ યુક્તિઓનુ** પ્રકરણ આ બુકમા પણ આપ્યુ છે. એ પ્રકરણ એ બાબતમા સતત્ વિચાર અને અનુભવના પરિણામે ચોથા ધોરણના "મુખગણિતશિક્ષક" મા દર્શાવેલી રીતો કરતા વધારે સરળ રીતોવાળું બનાવ્યુ છે આશા છે કે "એક કાકરે અનેક પક્ષીઓ પડે" તેમ આમા દર્શાવેલી ત્રણ સરળ રીતિઓથી તમામ હિસાબો સહજમાં છોડાવી શકાશે.

મારા "મુખગણિત શિક્ષક" ની તમામ બુકો ઉપરથી શિક્ષકોએ જાણી લીધુ હશેજ કે જુના ધોરણોમા લેખાનો વિષય શીખવાતો હતો, તે નીકળી ગયો નથી. પરતુ તેનો સમાસ મુખગણિતમા થઇ ગયો છે. ફેર માત્ર એટલોજ કે પ્રથમ એકજ પરિમાણની સઘળી રીતોનાં લેખાં એક જથે શીખવતાં હતા તેને બદલે હવે તે રીતો જુદાં જુદા ગુણોત્તરોમા વહેચાઇ ગઇ છે, તેમજ એકજ ગુણોત્તરને અગે અનેક પરિમાણોનાં લેખાં શીખવવાનુ ઠર્યું છે.

એક વાત સ્પષ્ટ કરવાની જરૂર છે કે "अति सर्वत्र वर्जयेत" "દરેક બાબતમાં મધ્યમસર રહેવુ" એ ઉક્તિઓ જેમ દુનીઆના બધા વ્યવહારમા લાભકારક છે, તેજ પ્રમાણે શિક્ષણ શૈલીમાં પણ લાભકારકજ છે, અર્થાત્ અતિશય ઝીણી ઝીણી ગુચવણ

ભારેલી અને સમજણ વગરની ગોખણીઆ કુંચીઓ આપવી એ જેટલે દરજ્જે હાનિકર્તા છે, તેટલેજ દરજ્જે બીલકુલ કુંચીઓ નજ આપવી તે પણ હાનિકર્તાજ છે. જો બીલકુલ કુંચીઓ યા સામાન્ય નિયમો તારવી કઢાવવામાં ન આવે તો શિક્ષણ ફક્ત વિગતોપરજ આધાર રાખનારૂં થઇ પડે, અને તેવુ શિક્ષણ વિસ્મૃત થતાં વાર લાગેજ નહિ એ નિર્વિવાદ છે. માટે શિક્ષણ વિગત અને સિદ્ધાંત એ બનેપર આધાર રાખનારૂ હોવુ જોઈએ એમ હોય ત્યારેજ તે ફળપ્રદ નીવડે છે, એ વાત સિદ્ધ છે આપણા મૂત્ર ગ્રથો એ વિસ્તૃત બીના ટુકામા યાદ રાખવાની સરળ યુક્તિઓ નહિ તો બીજુ શું છે ? એવી યુક્તિ દરેક વિષયના શિક્ષણમા છેજ અને હોવી પણ જોઇએ. આવા હેતુથી મારા ચોથા ધોરણના "મુખગણિત શિક્ષક" ની બુકનુ અવલોકન કરતા મે. રા. ટ્રેનિગ કોલેજના માજિ પ્રિન્સિપાલ રા. બ કમળાશકર પ્રાણશકર ત્રિવેદી સાહેબ લખે છે કે "કુચીઓ જેમ બને તેમ થોડી ને બરાબર સમજણ પડે ને બાળકને ત્રાસ ન આપે એવીજ હોવી જોઇએ, તેજ પ્રમાણે આ બુકમા પણ મેં એ નિયમ જાળવ્યો છે.

છેવટે મારા ચોથા ધોરણના "મુખગણિત શિક્ષક" માટે કેળવણીખાતાના અધિકારીઓએ અને બીજા અનેક વિદ્વાન સદ્‌ગૃહસ્થોએ પોતાનો ઉત્તમ અભિપ્રાય આપી સતોષ બતાવી મને આભારી કીધો છે. તેજ પ્રમાણે તેઓ સાહેબોને અને આ વિષયમાં રસ લેનારા બીજા ગૃહસ્થોને આ રચના પણ હૃદયંગમ થશે એવી આશા છે એજ અરજ તા ૫-૭-૧૯૧૪.

શાહપોર }
સુરત }

લિ૦ સેવક.
છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રકરણ ૧.

મનોયત્ન ૧.

નીચેની સખ્યાના ગુણોત્તર કાઢો.

રૂપીઓ બે આની.	રૂપીઓ ૩ પાઈ	આનો . ૨ ઉપઆના
રૂપીઓ .૧૨ા દોકડોં	રૂપીઓ ૨૫ બદામ	આંનો ૧૨ા બદામ
રૂપીઓ ૧૦ સુ પૈસા	રૂપીઓ ૪ ઉપઆના	આંનો ·૧૦ બદામ
રૂપીઓ ૧૦ દોકડા	રૂપીઓ ૨ પાઇ	આનો .૦ા સુ પૈસો
રૂપીઓ ૮ સુ પૈસા	રૂપીઓ ૧ દોકડો	આનો ૧ પાઇ
રૂપીઓ ૧૬ પાઇ	રૂપીઓ ૫/૬ દોકડા	આનો : ૧ ઉપઆનો
રૂપીઓ ૧ આનો	રૂપીઓ ૨/૩ સુ. પૈસા	આનો . ૬ા બદામ
રૂપીઓ · ૬ા દોકડા	રૂપીઓ ૨/૧૫ આના	આનો . ૫ બદામ
રૂપીઓ ૫ સુ. પૈસા	રૂપીઓ ૫/૧૨ દોકડા	આનો . ૦ા સુ પૈસો
રૂપીઓ ૫ દોકડા	રૂપીઓ ૧/૩ સુ પૈસા	આનો . ૦ા પાઇ
રૂપીઓ . ૪ સુ પૈસા	રૂપીઓ ૧/૧૫ આના	આનો ૮/૧૫ ઉ. આના
રૂપીઓ ૮ પાઇ	રૂપીઓ ૮/૫ પાઈ	આનો ૧૦/૩ બદામ
રૂપીઓ ૮/૧૫ આના	રૂપીઓ ૧ ઉપઆનો	આનો ૦ા ઉઆનો
રૂપીઓ ૮/૩ સુ પૈસા	રૂપીઓ ૦ાા પાઈ	આનો · ૨ા બદામ
રૂપીઓ ·૧૦/૩ દોકડા	રૂપીઓ ૫ બદામ	આનો : ૦ા પાઇ
રૂપીઓ : ૬ પાઇ	રૂપીઓ ૦ા સુ પૈસો	આનો :૦ા ઉ. આનો
રૂપીઓ : ૨ાા દોકડા	રૂપીઓ ૨/૪૫ આના	આનો ·૨૫ વીસવાસી
રૂપીઓ ૨ સુ પૈસા	રૂપીઓ ૨/૬ સુ. પૈસા	આનો : ૨/૩ પાઇ
રૂપીઓ ૪ પાઇ	રૂપીઓ ૫/૧૮ દોકડા	આનો : ૧ બદામ
રૂપીઓ ૧ પૈસો	આનો : ૧ અધેલો	આનો : ૫/૬ બદામ

(૬) ત્રીજા ધોરણ માટે ગુજરાતનો સામાન્ય ભૂગોળની

આનો :૨/૧૫ ઉપઆના
આનો ૫/૧૬ બદામ
આનો :૧/૧૬ ઉપઆનો
આનો : ૧ ઉ ઉ. આનો
આનો . ૫ વીસવાસી
આનો : ૨/૪૫ ઉ. આના
આનો : ૫/૧૮ બદામ
પૌંડ ૨ાા શિલિંગ
પૌંડ : ૨ શિલિંગ
પૌંડ .૧ શિ. ૮ પેન્સ
પૌંડ ૧ા શિલિંગ
પૌંડ ૧ શિલિંગ
પૌંડ :૧૦ પેન્સ
પૌંડ . ૮ પેન્સ
પૌંડ : ૭ા પેન્સ
પૌંડ . ૬ પેન્સ
પૌંડ ૫ પેન્સ
પૌંડ · ૩ાા પેન્સ
પૌંડ : ૨ાા પેન્સ
પૌંડ . ૧ ૨/૫ પેન્સ
પૌંડ : ૨ પેન્સ
પૌંડ : ૧ પેની
પૌંડ · ૩ાા ફાર્ધિંગ

પૌંડ ૦ાા પેની
પૌંડ : ૬/૧૬ ફાર્ધિંગ
શિલિંગ : ૧ાા પેન્સ
શિલિંગ · ૬/૫ પેન્સ
શિલિંગ · ૧ પેની
શિલિંગ ૦ાા પેની
શિલિંગ ૩/૫ પેની
શિલિંગ . ૨ ફાર્ધિંગ
શિલિંગ ૨/૫ પેની
શિલિંગ . ૧ાા ફાર્ધિંગ
શિલિંગ . ૩/૧૦ પેની
શિલિંગ . ૧ ફાર્ધિંગ
શિલિંગ ·૦ાા ફાર્ધિંગ
શિલિંગ .૦ા ફાર્ધિંગ
શિલિંગ · ૩/૧૫ પેની
શિલિંગ : ૧/૧૦ પેની
શિલિંગ : ૧/૨૦ પેની
શિલિંગ ૩/૧૬ ફાર્ધિંગ
શિલિંગ ૩/૮૦ પેની
શિલિંગ · ૧/૩૦ પેની
શેર નવટાક
શેર અધોળ
શેર : ૧ા રૂા ભાર

શેર . ૪ રૂા. ભાર
મણ . ૫ શેર
મણ ૨ાા શેર
મણ ૧ા શેર
મણ શેર ૦ા=
મણ . શેર ૦)=ા
મણ : ૪ શેર
મણ નવટાક
એકર . ૫ ગુઠા
એકર ૨ાા ગુઠા
એકર ૧ા ગુઠા
એકર ૧૦ આના
એકર . ૨ાા આના
એકર : ૪ ગુઠા
એકર · ૨ આના
માઇલ ફર્લાંગ
માઇલ ૦ાા ફર્લાંગ
માઇલ ૦ા ફર્લાંગ
માઇલ ૫ પોલ
માઇલ : ૧ા પોલ
માઇલ પોલ
ફર્લાંગ ૫ પોલ
ફર્લાંગ ૨ાા પોલ
ફર્લાંગ ૧ા પોલ
રૂડ · ૫ પોલ

રૂડ : ૨ાા પોલ
રૂડ . ૧ા પોલ
માણી : ૧ાા મણ
માણી : ૦ાા મણ
માણી : ૧૫ શેર
માણી ૭ાા શેર
માણી : શેર ૧ાાા=
માણી : ૪૮ શેર
માણી : ૨ શેર
માણી : ૧ાા શેર
ગ્રોસ ૧ાા ડઝન
ગ્રોસ ૦ાા ડઝન
ડઝન ૧ાા નગ
ડઝન ૦ાા નગ

એપૉથીકરી તોલ

પૌંડ ૧ાા ઔંસ
પૌંડ ૦ાા ઔંસ
પૌંડ ૩ ડ્રામ
પૌંડ ૧ાા ડ્રામ

ટ્રોય વજનનુ તોલ

પૌંડ ૧ાા ઔંસ
પૌંડ ૦ાા ઔંસ
પૌંડ . ૭ાા પેનીવેટ
પૌંડ ૩ાા પેનીવેટ
પૌંડ . ૨૨ાા ગ્રેન

પૌંડ : ૨૪ પેનીવેટ
પૌંડ . ૧ પેનીવેટ
પૌંડ · ૧૮ ગ્રેન
તોલો : ૦ાા માસો
તોલો ૦ાા માસો
તોલો . વાલ
તોલો ૧ાારતી
વર્ષ ૧ાા માસ
વર્ષ ૦ાા માસ
વર્ષ · ૩૬ દિવસ
વર્ષ ૧ાા દિવસ
ફુટ ૧ાા ઇચ
ફુટ ૦ાા ઇચ
કળશી . ૨ મણ
કળશી : મણ
કળશી : ૦ાા મણ
કળશી ૦ા મણ
કળશી : ૨ાા શેર
કળશી : ૨ શેર
કળશી . ૧ાામણ ૪શેર
ગદિઆણો . ૨ વાલ
ગદિઆણો વાલ
ગદિઆણો ૦ાા વાલ
ગદિઆણો ૦ાા રતી

એવોર્ડુપોઇઝ વજનનું

પૌંડ · ૨ ઔંસ
પૌંડ : ઔંસ
પૌંડ : ૦ાા ઔંસ
પૌંડ ૦ા ઔંસ
પૌંડ · ૧ ડ્રામ
ફરો ૨ પાયલી
ફરો : પાયલી
ફરો : ૦ાા પાયલી
ફરો : ૦ા પાયલી
ફરો ૦ા શેર
ખાંડી : ૨ાા મણ
ખાંડી · ફરો
ખાંડી ૧ા મણ
ખાંડી · ૦ાા ફરો
ખાંડી ૨૫ શેર
ખાંડી ૦ા ફરો
ખાંડી . ૧૨ાા શેર
ખાંડી : ૨ પાયલી
ખાંડી શેર ૩)=
ખાંડી ૨ મણ
ખાંડી . ૨ાા શેર
ભાર ૨ાા ઘડી
ભાર . ૩ મણ
ભાર ૧ા ઘડી

ભાર ૧ાા મણ
ભાર ૮ાા મણ
ભાર ૧૫ શેર
ભાર . ૩ાા શેર
ભાર ૨ ઘડી
ભાર ૪ શેર
ભાર ૩ શેર
ટાંક ૩ રતી
ટાંક ૧ાા રતી
ટાંક ૮ાા રતી
ટાંક ૬ આના
ટાંક : ૧ાા આના
ક્રોડી : ૨ાા નગ
ક્રોડી ૧ા નગ
ધા ૩ તાવ
ધા ૧ાા તાવ
ધા ૦ાા તાવ
રીમ · ૨ાા ધા
રીમ . ૧ા ધા
રીમ ૧૫ તાવ
રીમ ૭ાા તાવ

રીમ : ૨ ધા
રીમ ૨ તાવ
રીમ ૧ાા તાવ
ગજ ૩ તસુ
ગજ · ૧ાા તસુ
ગજ ૦ાાા તસુ
ગજ ૦ાાા આગળ
વીંઘુ . ૨ાા વસા.
વીંઘુ ૧ા વસા
વીંઘુ : ૧૨ાા કાહી
વીંઘુ ૬ા કાહી
વીંઘુ ૨ વસા
વસા ૨ાા કાહી
વસા ૧ા કાહી
ગાલ્લી ૩ાા મણ
ગાલ્લી · ૭૫ શેર
ગાલ્લી · ૩૭ાા શેર
ગાલ્લી ૧૮ાા શેર
ગાલ્લી ૩ મણ
ગાલ્લી · ૫ શેર
મહીનો ૩ાા દિવસ
મહીનો ૩ દિવસ

સેંકડો · ૧૨ાા નગ
સેંકડો : ૬ા નંગ
સેંકડો : ૧૦ નગ
હજાર ૧૨૫ નગ
હજાર ૬૨ાા નંગ
હજાર · ૩૧ નગ
હજાર સેંકડો
ગાસડી : ૧ા રીમ
ગાસડી ૧૨ાા ધા
ગાસડી ૬ા ધા
ગાસડી : ૧ રીમ
એડીઉ · ૪ મણ
એડીઉ : ૨ મણ
એડીઉ મણ
એડીઉ ૦ા મણ
એડીઉ ૫ શેર
એડીઉ : ૧૨૮ શેર
એડીઉ ૪ શેર
તોલો · ૪ વાલ
તોલો ૨ વાલ
તોલો : ૧ વાલ
તોલો . ૦ાા વાલ

મનોયત્ન ૨.

૧) શેરના રૂ. ભાર કેટલા ?
૨) શેર · રૂ. ભાર.
૩) મણના રૂ ભાર કેટલા ?
૪) મણના નવટાંક કેટલા ?
૫) મણ · રૂ. ભાર.
૬) મણ નવટાંક
૭) માણીના શેર કેટલા ?
૮) ખાડીના શેર કેટલા ?
૯) ભારના શેર કેટલા ?
૧૦) કળશીના શેર કેટલા ?
૧૧) ગાલ્લીના શેર કેટલા ?
૧૨) બેડીઆના શેર કેટલા ?
૧૩) ગદિઆણાની રતી કેટલી ?
૧૪) માસાની રતી કેટલી ?
૧૫) માણી શેર.
૧૬) કળશી શેર
૧૭) ખાડી : શેર.
૧૮) ભાર · શેર
૧૯) ગાલ્લી શેર
૨૦) બેડીઉ . શેર
૨૧) વર્ષના દિવસ કેટલા ?
૨૨) વર્ષ દિવસ.
૨૩) શેર ખાડી.
૨૪) કેટલા શેરની માણી ?
૨૫) કેટલી રતીનો તોલો ?
૨૬) કેટલી રતીનો માસો ?
૨૭) કેટલી રતીનો ગદિઆણો ?
૨૮) શેરના નવટાંક કેટલા ?
૨૯) શેરના અધોળ કેટલા ?
૩૦) મણની પાચશેરી કેટલી ?
૩૧) મણની અઢીશેરી કેટલી ?
૩૨) મણની સવાશેરી કેટલી ?
૩૩) મણના અધોળા કેટલા ?
૩૪) ૩૬ દિવસ ૧ વર્ષ.
૩૫) ૫ ગુંઠા એકર.
૩૭) ૫ પોલ માઇલ
૩૮) ૦।। મણ : બેડીઉ.
૩૯) ૧।। રતી તોલો
૪૦) ૬૪ શેર · કળશી.
૪૧) કળશીની બશેરી કેટલી ?
૪૨) ૭૫ શેર . ગાલ્લી.
૪૩) ૨ વસા વીંધુ.
૪૪) ગાલ્લીમા ૫ શેર કેટલીવાર?
૪૫) ગાલ્લી ૫ શેર.

૪૬) ૨ ધા : રીમ
૪૭) બેડીઆની ૫ શેરી કેટલી ?
૪૮) ભાર : મણ.
૪૯) કળશી બેડીઉ.
૫૦) ગાલ્લી ખાડી.
૫૧) ક્રાઉન પૌંડ
૫૨) પૌંડના ક્રાઉન કેટલા ?
૫૩) વર્ષ ૧ાા દિવસ.
૫૪) ૧ાા ખાડી : ૭ા શેર.
૫૫) ૧ા ભાર : ૦ાા મણ.
૫૬) ૨ ગજ · ૦ાા તસુ.
૫૭) ૩ અધોળ · ૧ાા મણ
૫૮) ૨ાા નવટાંક ૨ાા મણ.
૫૯) ૨ા ગાલ્લી . ૧૧ા શેર.
૬૦) ૧ા પૌંડ ૧ા શિલિંગ.
૬૧) કેટલા અડધા ફાર્ધિંગ હોય તો શિલિંગ થાય ?
૬૨) નીચેના રૂપીઆની કિંમત કહો
$\frac{૧}{૨}$, $\frac{૧}{૩}$, $\frac{૧}{૪}$, $\frac{૧}{૫}$, $\frac{૧}{૬}$, $\frac{૧}{૮}$, $\frac{૧}{૧૦}$, $\frac{૧}{૧૨}$, $\frac{૧}{૧૬}$, $\frac{૧}{૨૦}$, $\frac{૧}{૨૪}$, $\frac{૧}{૨૫}$, $\frac{૧}{૩૨}$,
$\frac{૧}{૪૦}$, $\frac{૧}{૪૮}$, $\frac{૧}{૫૦}$, $\frac{૧}{૬૪}$, $\frac{૧}{૮૦}$, $\frac{૧}{૯૬}$, $\frac{૧}{૧૦૦}$, $\frac{૧}{૧૨૦}$, $\frac{૧}{૧૯૨}$, $\frac{૧}{૨૦૦}$.
૬૩) $\frac{૧}{૨}$, $\frac{૧}{૩}$, $\frac{૧}{૪}$, $\frac{૧}{૫}$, $\frac{૧}{૬}$, $\frac{૧}{૮}$, $\frac{૧}{૧૦}$, $\frac{૧}{૧૨}$, $\frac{૧}{૧૬}$, $\frac{૧}{૨૦}$, $\frac{૧}{૨૪}$, $\frac{૧}{૨૫}$, $\frac{૧}{૪૦}$,
$\frac{૧}{૪૮}$, $\frac{૧}{૫૦}$, $\frac{૧}{૧૦૦}$ આનાની કિંમત કહો.
૬૪) ૪ાા પૌંડમા ૨ાા પૌંડ ઉમેરતા જે જવાબ આવે તેનુ ૪ શિલિંગ ૧૦ પેન્સ સાથે ગુણોત્તર શું ?
૬૫) ૩ ૩ાા૲ાા માથી ૩ ૦)૦ાા બાદ કરો અને જે બાકી રહે તેનુ ૩ ૦ાા૲ાાની સાથે ગુણોત્તર કાઢો.
૬૬) ૭ાx૭ાનુ ૨ાાx૨ાા સાથે ગુણોત્તર શુ ?
૬૭) ૧ાા મણ ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૮ ?
૬૮) ૨ શેરને કેટલા નવટાકનુ ગુણોત્તર ૮ ?
૬૯) નવટાક ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૨}$?
૭૦) ૩ ગાસડી ને કેટલા રીમનુ ગુણોત્તર ૧૦ ?
૭૧) સેકડો ને કેટલા નગનુ ગુણોત્તર ૨૦ ?

૭૨) ૩ નવટાંક ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર $\frac{૩}{૪}$?
૭૩) ૧| રૂપીઓ ને કેટલા આનાનુ ગુણોત્તર ૮ ?
૭૪) કેટલા આના ને ૩||| રૂપીઆનુ ગુણોત્તર ૧૨ ?
૭૫) ૩ રૂપીઆ ને કેટલી પાઇનુ ગુણોત્તર ૪૮ ?
૭૬) કેટલા તોલા ને ૮ ગદિઆણાનુ ગુણોત્તર ૧૬ ?
૭૭) કેટલી કળશી ને ૪ ભારનુ ગુણોત્તર ૨ ?
૭૮) ૫ રૂપીઆ ને કેટલી પાઇનુ ગુણોત્તર ૧૯૨ ?
૭૯) ૭ શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનુ ગુણોત્તર ૧૨ ?
૮૦) ૭ પેન્સ ને કેટલા શિલિંગનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૨}$?
૮૧) ૩૨ મણ ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૨) એડીઉં ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૩) કેટલા મણ ને ૫ નવટાંકનુ ગુણોત્તર ૩૨૦ ?
૮૪) ૫ શેર ને કેટલી ખાંડીનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૬૦}$?
૮૫) કેટલા ગ્રોસ ને ૨૪ ડઝનનુ ગુણોત્તર ૩ ?

સૂચના—૮૬ થી ૧૦૧ સવાલના જવાબ અનેક આવશે-એવા બીજા પૂછવા.

૮૬) કેટલા રૂપીઆ ને કેટલા આનાનુ ગુણોત્તર ૪ ?
૮૭) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૪૦ ?
૮૮) કેટલા એડીઆ ને કેટલી કળશીનુ ગુણોત્તર ૮ ?
૮૯) કેટલા આના ને કેટલી પાઇનુ ગુણોત્તર ૧૨ ?
૯૦) કેટલા મણ ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૧૬ ?
૯૧) કેટલા તોલા ને કેટલા વાલનુ ગુણોત્તર ૮ ?
૯૨) કેટલી ગાસી ને કેટલા મણનુ ગુણોત્તર ૩૦ ?
૯૩) કેટલી ખાંડી ને કેટલા શેરનુ ગુણોત્તર ૪૦ ?

૯૪) કેટલા પૌંડ ને કેટલા શિલિંગનુ ગુણોત્તર ૨૦ ?
૯૫) કેટલા શિલિંગ ને કેટલા પેન્સનુ ગુણોત્તર ૧૨ ?
૯૬) કેટલી પાઇ ને કેટલા આનાનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૨}$?
૯૭) કેટલા આના ને કેટલા રૂપીઆનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૧૬}$?
૯૮) કેટલા શેર ને કેટલા રૂા. ભારનુ ગુણોત્તર ૩૨ ?
૯૯) કેટલા મણુ ને કેટલી ગાહીનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૩૦}$?
૧૦૦) કેટલા તસુ ને કેટલા ગજનું ગુણોત્તર $\frac{૧}{૪૮}$?
૧૦૧) કેટલી રતી ને કેટલા તોલાનુ ગુણોત્તર $\frac{૧}{૯૬}$?

પ્રકરણ ૨.

કસર.

વ્યવહારમા પદાર્થોની કિંમતની આપ લે ચલણી નાણાથી કરવામા આવે છે. નાણાંમા હલકામા હલકુ નાણુ પાઇ છે. ૦ાા પાઇથા ઉપરાત થાય તો આખી ગણી લેવામા આવે છે. પણ ૦ાા પાઇથા ઓછી થાય તો છોડી દેવામા આવે છે

હિસાબ દોકડા, બદામ, વીસવાસીથી ગણુવામાં આવે છે, તેમા પણુ ઉપર મુજબ કસર મૂકની જવાબ દોકડા બદામ અને વીસવાસીમા ન માંડતા તેનુ નાણુ કરી રૂપીઆ, આના, પાઇમા માડવો.

પ્રકરણુ ૩.

તમામ ગુણોત્તરમાં લાગુ પડતી કુંચીઓ.

૧) ભારે પરિમાણુ ઉપરથી હલકા પરિમાણની કિંમત કાઢવાની રીત. —

ભારે પરિમાણુની કિંમતને, ભારે પરિમાણુ અને હલકા પરિમાણુના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકાર ભારે પરિમાણુની કિંમતની જાતનો આવશે. જેમકે ૧) રૂ૦ ૨૫॥ એ તોલો તો ૪ વાલનુ શુ ?

ભારે પરિમાણુની કિમત રૂ. ૨૫॥ને ભારે પરિમાણુ તોલો અને હલકા પરિમાણુ ૪ વાલના ગુણોત્તર ૮ એ ભાગ્યા. ૨૫॥–૮ એટલે ૨૫॥×*૧/૮=૫૧ આના=રૂ. ૩)≋ જવાબ આવ્યો (૨૫॥ રૂપીઆને ૧/૮ થી ગુણવા અથવા ૨૫॥ને ૧/૮ રૂપીઆએ ગુણવા એ બરોબર છે, હવે ૧/૮ રૂપીઓ એટલે બે આના, માટે ૨૫॥×૨ આના=૫૧ આના=રૂ. ૩)≋) ૨) રૂ ૬૩) ગાલ્લી તો ૧૨ શેરનુ શુ ?

ભારે પરિમાણુની કિમત રૂ૬૩)ને ભારે પરિમાણ ગાલ્લી અને હલકા પરિમાણુ ૧૨ શેરના ગુણોત્તર ૧૦૦ એ ભાગ્યા ૬૩–૧૦૦= ૬૩×૧/૧૦૦=૬૩ દોકડા=રૂ ०॥=०॥ દોકડો જવાબ (૬૩ રૂપીઆ ×૧/૧૦૦=૬૩×૧/૧૦૦ રૂ. છે ૧/૧૦૦ રૂપીઆ=૧ દોકડો માટે ૬૩×૧=૬૩ દોકડા=રૂ. ०॥=०॥ દોકડો)

૩) ૭॥ ખાડીના ૫૭॥ રૂપીઆ તો ૩૦ શેરનુ શુ ?

ભારે પરિમાણની કિમત રૂ ૫૨॥ને ભારે પરિમાણ ૭॥

ગુણોત્તર એ સાદી સખ્યા છે, છતા આ રીતમા તેને વિશેષ (પરિમાણુવાળી) સખ્યા ગણી લેવામા આવે છે માટે પહેલી સખ્યા જે વિશેષ સખ્યા છે તેને સાદી સખ્યા ગણી લેવી જોઇએ. કારણ સ્પષ્ટ છે. જેમકે ૫ રૂપીઆ×૨=૧૦ રૂપીઆ અથવા ૫×૨ રૂપીઆ=૧૦ રૂપીઆ છે.

ખાંડી અને હલકા પરિમાણ ૩૦ શેરના ગુણોત્તર ૨૦૦ એ ભાગ્યા. પ૨ાા−૨૦૦=૨૬ા દોકડા. કારણ રૂપીઆનો ૨૦૦ મો ભાગ ૦ાા દોકડો છે, માટે પ૨ાા×૦ાા=૨૬ા દોકડા=રૂ. ૦ા ૧ા દો. ૪.

૨) હલકા પરિમાણ ઉપરથી ભારે પરિમાણની કિમત કાઢવાની રીત:—

હલકા પરિમાણની કિમતને, હલકા પરિમાણ અને ભારે પરિમાણના ગુણોત્તરે ભાગવા. ભાગાકાર હલકા પરિમાણની કિમતની જાતનો આવશે. જેમકે ૧) રૂ. ૦)=ાા નુ ૧ા શેર તો મણનુ શુ ?

હલકા પરિમાણની કિમત ૨ાા આનાને હલકા પરિમાણ ૧ા શેર અને ભારે પરિમાણ મણના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૩૨}$ ભાગ્યા ૨ાા આના $-\frac{૧}{૩૨}$ =૨ાાઆના×૩૨=૮૦ આના=રૂ ૫) જવાબ. અથવા ૨ાા×૩૨ આના=૨ાા ×૨ રૂપીઆ=૫ રૂપીઆ

૨) રૂ. ૦)=ા નુ શેર તો મણનુ શુ ?

હલકા પરિમાણની કિમત ૨ા આનાને હલકા પરિમાણ શેર અને ભારે પરિમાણ મણના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૪૦}$ ભાગ્યા. ૨ા−$\frac{૧}{૪૦}$ =૨ા આના ×૪૦=૯૦ આના=રૂ. ૫ાા= જવાબ

૩) ૭ાા શેરના ૬ આના તો ૩ ખાડીનુ શુ ?

હલકાના પરિમાણની કિમત ૬ આનાને હલકા પરિમાણ ૭ાા શેર અને ભારે પરિમાણુ ૩ ખાડીના ગુણોત્તર $\frac{૧}{૩૨૦}$ ભાગ્યા. તો ૬ આના−$\frac{૧}{૩૨૦}$=૬ આના×૩૨૦=૧૯૨૦ આના=રૂ. ૧૨૦ અથવા ૬×૩૨૦ આના=૬×૨૦ રૂપીઆ =૧૨૦ રૂપીઆ. જવાબ.

૩) કિમત ઉપરથી વજન કાઢવાની રીત:—

જેટલુ વજન આપ્યુ હોય અને જેટલી કિમતનુ લેવું હોય

તે બેનો ગુણાકાર કરવો, પછી તે ગુણાકારને આપેલી કિંમતે ભાગવાથી જવાબ આપેલા વજનની જાતનો આવશે.

૧) રૂ. ૪૫ માં ૧॥ ગાલ્લી મઠ મળે તો રૂ. ૩) માં કેટલા આવશે ? ૧॥×૩=૪॥, ૪॥–૪૫ =$\frac{૧}{૧૦}$ ગાલ્લી=૩ મણ જવાબ.

૨) રૂ. ૭૨) નુ ૧॥ કળગી તો ૬ રૂ. નુ કેટલુ ? ૧॥×૬=૯, ૯–૭૨=$\frac{૧}{૮}$ કળશી=૨ મણ, જવાબ.

૩) ૧૨ આનાના ૨૧ નગ તો રૂ. ૪) ના કેટલા ? ૨૧×૪=૮૪, ૮૪–૦॥।=૧૧૨ નગ જવાબ.

૪) રૂ. ૫૨॥ માં ૧॥ ગાલ્લી મઠ મળે તો રૂ. ૧)–॥ માં કેટલા આવશે ? ૧॥×૧)–॥=૨॥≈।, ૫૨॥–૨॥≈।=$\frac{૧}{૩૨}$ ગાલ્લી=૩૭॥ શેર

મનોયત્ન ૩

૧) એક આનાનુ નવટાક તો મણનુ શુ ?

૨) રૂપીઆનુ ૪ શેર તો ભારનુ શુ ?

૩) વાલના રૂ. ૦॥≈ તો ૨॥ તોલાનુ શુ ?

૪) રૂ. ૭॥ હજાર તો ૧૨૫ નગનુ શુ ?

૫) ડઝનના રૂ. ૦)≈। તો ૨॥ ગ્રોસનુ શુ ?

૬) રૂ. ૦|–નુ ૧૦ શેર તો ગલ્લીનુ શુ ?

૭) મહીનાના રૂ ૧૭॥ તો ૧૦ દિવસનુ શુ ?

૮) ૭॥ વાલના રૂ ૨॥ તો ૭॥ તોલાનુ શુ ?

૯) રૂ. ૬૦)નુ ૨॥ ખાડી તો રૂ. ૫)નુ કેટલુ ?

૧૦) રૂ ૦)≈નુ ૦॥ મણ તો રૂ. ૧૫)નુ કેટલુ ?

૧૧) મણના રૂ. ૨॥ તો રૂ. ૦॥–નુ કેટલુ ?

૧૨) રૂ. ૧૮॥નુ ૨૦ મણ તો રૂ ૩॥નુ કેટલુ ?

૧૩) ૭ વર્ષના રૂ. ૧૦૫) તો ૩ મહીનાનું શું ?
૧૪) રૂ. ૧૮)નું ૧૫ મણ તો ૩ાા મણનું શું ?
૧૫) ૩ અધોળના રૂ. ૦ાક્ર તો ૩ શેરનું શું ?
૧૬) ૭ પેનની ૫ પાઇ તો ૫ આનાની કેટલી ?
૧૭) રૂ. ૨૫ાાએ તોલો તો ૩ાા વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૧૨ાાનું ૫ મણ તો ૪ શેરનું શું ?
૧૯) ૬૪ કેરીનો રૂ. ૧ાા તો રૂ ૧)૦ાાની કેટલી ?

પ્રકરણ ૪

શેરના નવટાક કેટલા ? અચ્છેરના અધોળ ? મણની પાચશેરી કેટલી ? માસાની રતી ? દિવસના પહોર ? પાયલીની ટિપરી ? ખાડીના ફરા ? ઔંસના ડ્રામ (અપો) ? માઇલના ફર્લાંગ ? કવાર્ટરના બુશલ ? બુશલના ગેલન કેટલા ? જ ૮ ત્યારે ઉપલા પરિમાણોનું ગુણોત્તર શું ? જ. ૮.

૮ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

શેર ને નવટાંક, અચ્છેર ને અધોળ, મણ ને પાંચશેરી, માસો ને રતી, દિવસ ને પહોર, પાયલા ને ટિપરી, ખાડી ને ફરો, ઔંસ ને ડ્રામ (દવા તોલવાનું), માઇલ ને ફર્લાંગ, કવાર્ટર ને બુશલ, બુશલ ને ગૅલન.

એ પરિમાણોમાંથી ભારે પરિમાણ કહો હલકા કહો. હલકા ભારેનો કેટલામો ભાગ છે ? જ. ૮મો ભાગ ભારે હલકાથી કેટલા ગણા છે. જ ૮ ગણા

જો ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત રૂ. ૧ પડે તો હલકા એકમની કિંમત ભારેના કેટલામા ભાગની પડે ? જ. ૮મા ભાગની.

રૂપીઆનો ૮મો ભાગ શું ? જ. ૨ આના. રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા ? જ. બમણા. પણ જો ભારે એકમની કિંમત રૂ. ૨ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. ૪ આના. રૂપીઆથી કેટલા ગણા આના આવ્યા ? જ. બમણા. માટે.

૧) ભારે એકમના રૂપીઆથી બમણા આના હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ આનો પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. દોઢ પાઇ. આનાથી કેટલા ગણી પાઇ પડે ? જ. દોઢ ગણી. જો ભારે એકમની કિંમત ૨ આના પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ ૩ પાઈ=૧ પૈસો. આનાથી કેટલા ગણી પાઈ આવી ? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આવ્યા ? જ. અડધા. ભારે એકમના આનાથી કેટલા ગણી પાઇ આપવી પડે ? જ. દોઢ ગણી. પૈસા કેટલા ગણા આપવા પડે? જ. અડધા. માટે.

૨) ભારે એકમના આનાથી દોઢગણી પાઈ અથવા અડધા પૈસા હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પૌઙ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી ? જ. પૌઙના આઠમા ભાગ જેટલી. પૌઙનો આઠમો ભાગ શું ? જ ૨॥ શિલિંગ. પૌઙથી કેટલા ગણા શિલિંગ આવ્યા ? જ. અઢીગણા. ભારે એકમના પૌઙથી કેટલા ગણી શિલિંગ આપવી પડે ? જ. અઢીગણી માટે.

(૩) ભારે એકમના પૌંડથી અઢીગણા શિલિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે.

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ શિલિંગ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ. દોઢ પેન્સ. શિલિંગથી કેટલા ગણા

પેન્સ પડે ? જ દોઢ ગણા ભારે એકમના શિલિ ગથી કેટલા ગણા પેન્સ આપવા પડે ? જ. દોઢગણા. માટે

(૪) ભારે એકમના શિલિંગથી દોઢ ગણા પેન્સ હલકા એકમની કિંમત પડે ?

ભારે પરિમાણના એકમની કિંમત ૧ પેન્સ પડે તો હલકા એકમની કિંમત કેટલી પડે ? જ ૦ાા ફાર્થિંગ. પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્થિંગ પડે ? જ. અડધા. ભારે એકમના પેન્સથી કેટલા ગણા ફાર્થિંગ આપવા પડે ? જ અડધા. માટે

(૫) ભારે એકમના પેન્સથી અડધા ફાર્થિંગ હલકા એકમની કિંમત પડે

આગળ કુચીઓ કઢાવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

૩ ૧)નું ૧ મણ તો ૫ શેરનું શું ? જ. ૨ આના
૩. ૨)નું ૩ મણ તો ૧૫ શેરનું શું ? જ ૪ આના
૩. ૫) નું ૧૬ મણ તો ૨ મણનું શું ? જ. ૧૦ આના.
૩ ૦)-નું શેર તો નવટાકનું શું ? જ. ૧ાા પાઇ.
૩ ૦)≡નું ૧ાા શેર તો ૧ાા નવટાકનું શું ? જ ૪ાા પાઇ.
૧ પૈસાનું ૧ શેર તો ૧નવટાંકનું શું ? જ. ૦ાા ઉપઆનો.
૭ પૈસાનું ૪ શેર તો ૪ નવટાકનું શું ? જ. ૩ાા ઉપઆના.

હવે રૂપીઆના ભાવ પરથી ભારે પરથી હલકાની કુચી કઢાવો.

*** રૂપીઆના ભાવપરથી ભારેપરથી હલકાની કિંમત—**

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી બમણા આનાનું તેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

---

*૧૬ના ગુણોત્તરમા ૮ ના ગુણોત્તરથી અડધી કિંમત.
૩૨ના ગુણોત્તરમા ૮ ના ગુણોત્તરથી ૦। ગણી કિંમત.
૬૪ના ગુણોત્તરમા ૮ ના ગુણોત્તરથી $\frac{1}{8}$ ગણી કિંમત.
૨૫૬ના ગુણોત્તરમા ૮ ના ગુણોત્તરથી $\frac{1}{32}$ ગણી કિંમત.

૨) જેટલા આનાનું જેટલું ભારે પરિમાણ તેથી દોઢ ગણી પાઇનું જેટલુંજ હલકું પરિમાણ.

૩) જેટલા પૈસાનું જેટલુ ભારે પરિમાણ તેથી ૦ાા રૂપઆનાનું તેટલુજ હલકુ પરિમાણ.

હલકાથી ભારે કેટલા ગણા છે ? જ. ૮ ગણા.

હવે જો હલકા એકમની કિંમત ૧ રૂ., ૧ આનો, ૧ પૈસો, ૧ પાઇ, ૧ પૌંડ, ૧ શિલિંગ, ૧ પેન્સ, ૧ ફાર્ધિંગ પડે તો ભારે એકમની કિમત કેટલા ગણી પડે ? જ. ૮ ગણી. ૮ગણી એટલે ! ૮ રૂ, ૮ આના=૦ાા રૂ., ૮ પૈસા=બે આના, ૮ પાઇ, ૮ પૌંડ, ૮ શિલિંગ, ૮ ફાર્ધિંગ =૨ પેન્સ પડે. માટે

૧) હલકા એકમની કિમત ૧ રૂ. પડે તો ભારે એકમની શી ! ૮ રૂ.
૨) ,, ,, ,, ૧આનો ,, ,, ,, ,, ? ૦ાા રૂ.
૩) ,, ,, ,, ૧ પૈસો ,, ,, ,, ,, ? ૨ આના.
૪) ,, ,, ,, ૧ પાઇ ,, ,, ,, ,, ? ૮ પાઇ.
૫) ,, ,, ,, ૧ પૌંડ ,, ,, ,, ,, ? ૮ પૌંડ.
૬) ,, ,, ,, ૧ શિલિગ,, ,, ,, ,, ? ૮ શિ.
૭) હલકાએકમની કિમત ૧ પેન્સ પડે તો ભારે એકમની શી !૮ પેન્સ
૮) ,, ,, ,, ૧ ફાર્ધિગ,, ,, ,, ,, ,, ?૨ પેન્સ

હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમત—

૧) આનાથી ૦ાા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી બમણા આના. ૩) પાઇથી ૦ાા આના અને બમણી પાઇ. ૪) ફાર્ધિંગથી બમણા પેન્સ.

આગળ કુંચીઓ કહાવી છે માટે નીચેના હિસાબ પૂછો.

રૂ. ૧) નું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શુ ? જ ૮ રૂ.
રૂ. ૨) નુ ૩ નવટાક તો ૩ શેરનું શું ? જ. ૧૬ રૂ.

(૨૦) બીજા ધોરણ માટે "દિશા શિક્ષણ" ૪ પાઈ

રૂ. ૦)−નુ ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શુ ? જ. ૦॥ રૂ.
રૂ. ૦)≡નું ૩ નવટાંક તો ૩ શેરનુ શું ? જ. ૧॥ રૂ.
૧ પૈસાનુ ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનુ શું ? જ. ૨ આના
૪ પૈસાનું ૫ નવટાંક તો ૫ શેરનુ શુ ? જ. ૮ આના
૧ પાઇનું ૧ નવટાંક તો ૧ શેરનું શુ ? જ. ૮ પાઇ
હવે રૂપીઆના ભાવપરથી હલકાપરથી ભારેની કુંચીઓ કહાતો.

*** રૂપીઆના ભાવપરથી હલકાપરથી ભારેની કિંમત—**

૧) જેટલા રૂપીઆનું જેટલું હલકુ પરિમાણ તેથી ૮ ગણા રૂપીઆનું તેટલુજ ભારે પરિમાણ.

૨) જેટલા આનાનું જેટલુ હલકું પરિમાણ તેથી ૦॥ રૂપીઆનુ તેટલુજ ભારે પરિમાણ

૩) જેટલા પૈસાનુ જેટલુ હલકુ પરિમાણ તેથી બમણા આનાનુ તેટલુજ ભારે પરિમાણ

૪) જેટલી પાઇનુ જેટલુ હલકુ પરિમાણ તેથી ૮ ગણી પાઇનુ તેટલુજ ભારે પરિમાણ

ઉદાહરણ—

૧) રૂ. ૩)નુ શેર તો નવટાકનું શુ ? જ રૂપીઆથી બમણા આના. માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ૦।≈

૨) ૫ આનાનુ મણ તો ૫ શેરનુ શુ ? જ આનાથી દોઢ ગણી પાઇ માટે ૫×૧॥=૭॥ પાઇ=રૂ. ૦)૦॥૧॥ પાઇ.

---

*૧/૧૬ ગુણોત્તરમા ૧/૮ ગુણોત્તરથી બમણી કિંમત.
૧/૩૨ ગુણોત્તરમા ૧/૮ ગુણોત્તરથી ૪ ગણી કિંમત.
૧/૬૪ ગુણોત્તરમા ૧/૮ ગુણોત્તરથી ૮ ગણી કિંમત
૧/૨૫૬ ગુણોત્તરમાં ૧/૮ ગુણોત્તરથી ૩૨ ગણી કિંમત.

૩) ૨॥ પૌંડમાં ૧ માઇલ રેલવે દુરસ્ત થાય તો ૧ ફર્લાંગ રેલવે દુરસ્ત કરામણી શું ખર્ચ થશે ? જ. પૌંડથી ૨॥ ૨॥ ગણી શિલિંગ માટે ૨॥×૨॥=૬। શિલિંગ.

૪) ૩ શિલિંગમાં ૧ ઔંસ દવા મળે તો દ્રામનું શું ? જ શિલિંગથી દોઢા પેન્સ માટે ૩×૧॥=૪॥ પેન્સ.

૫) ૪ પેન્સમા ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૧ ફર્લાંગ મુસાફરીનું શું આપવું પડશે ? જ. પેન્સથી ०॥ ફાર્ધિંગ માટે ૪×०॥=૨ ફાર્ધિંગ=०॥ પેન્સ.

૬) રૂ ૫)નું ૩ માસા તો દશ આનાનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી બમણા આના છે. માટે માસા જેટલીજ રતી એટલે ૩ રતી=૧ વાલ.

૭) ૪ આનાનુ ૨ પાયલી તો ૬ પાઇનું કેટલું ? જ. આનાથી દોઢ ગણી પાઇ છે માટે પાયલી જેટલીજ ટીપરી એટલે ૨ ટીપરી.

૮) ૨ પૈસાનુ ૩ શેર તો ૧ ઉપઆનાનુ (०॥। પાઇનુ) કેટલું ? જ. પૈસાથી અડધા ઉપઆના છે માટે શેર જેટલાજ નવટાંક એટલે ૩ નવટાંક=શેર ०।=

૯) રૂ. ૨૫)નુ ૨ ખાડી તો રૂ ૧॥-મા કેટલું આવે ? જ. રૂપીઆ જેટલાજ આના છે માટે ખાડીથી અડધા ફરા એટલે ૧ ફરો.

૧૦) ૬ આનાનુ ૪ શેર તો ૪॥ પાઇ (૬ ઉપઆના) નુ કેટલું ? જ. આના જેટલા ઉપઆના છે માટે શેરથી અડધા નવટાંક એટલે ૨ નવટાંક=०। શેર.

૧૧) રૂ. ૧)નુ ૫ શેર તો મણનુ શુ ? જ રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ માટે ૮ રૂ.

૧૨) રૂ. ०।=નુ નવટાંક તો શેરનુ શું ? જ. આનાથી ०॥ રૂપીઆ માટે ૨×०॥=૧ રૂ.

૧૩) ૩ પૈસાની ટીપરી તો પાયલીનુ શું ? જ. પૈસાથી બમણા આના માટે ૩×૨=૬ આના=રૂ. ০।=

૧૪) ૨ પાઇનુ નવટાંક તો શેરનુ શું ? જ. પાઇથી ૮ ગણી પાઇ માટે ૨×૮=૧૬ પાઇ=રૂ. ০)–।૧ પાઇ.

૧૫) ০।। પોડના બુશલ ઘઉં મળે તો ક્વાર્ટરનુ શું ? જ. પૌંડથી ૮ ગણા પૌંડ માટે ০।।×૮=૪ પૌંડ.

૧૬) ૨।। શિલિંગમા ગૅલન કોપરેલ મળે તો બુશલ કોપરેલનુ શું ? જ. શિલિંગથી ૮ શિલિંગ માટે ૨।।×૮=૨૦ શિલિંગ=૧ પૌંડ.

૧૭) ૩।।। પેન્સમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔસનું શું ! જ. પેન્સથી ૮ ગણા પેન્સ માટે ૩।।।×૮=૩૦ પેન્સ=૨।। શિલિંગ.

૧૮) ૧।। ફાર્ધિંગમાં ૧ ડ્રામ દવા મળે તો ૧ ઔસનુ શું ! જ. ફાર્ધિંગથી ૮ ગણા ફાર્ધિંગ માટે ૧।×૮=૧૦ ફાર્ધિંગ=૨।। પેન્સ.

૧૯) ૩ આનાનું નવટાંક તો ૩ રૂપીઆનુ કેટલું ? જ. આના જેટલાજ રૂપીઆ છે માટે નવટાંકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૦) ૨ ઉપઆના (૧।। પાઇનુ) નવટાંક તો ૨ આનાનુ કેટલું ! જ ઉપઆના જેટલાજ આના છે. માટે નવટાકથી બમણા શેર એટલે ૨ શેર.

૨૧) રૂ. ૫) નું ૩ નવટાક તો ૪૦ રૂપીઆનું કેટલું ? જ. રૂપીઆથી ૮ ગણા રૂપીઆ છે માટે નવટાક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

૨૨) રૂ. ০)≡ નું ૨ નવટાંક તો રૂ. ૧।।નું કેટલું ? જ. આનાથી ০।। રૂપીઆ છે માટે નવટાક જેટલાજ શેર એટલે ૨ શેર.

૨૩) ૩ પૈસાનું ૫ નવટાક તો ૬ આનાનું કેટલું ? જ પૈસાથી બમણા આના છે માટે નવટાક જેટલાજ શેર એટલે ૫ શેર.

૨૪) ૨ પાઇનું ૩ નવટાંક તો ૧૬ પાઇનું કેટલું ? જ. પાઇથી ૮ ગણી પાઇ છે. માટે નવટાંક જેટલાજ શેર એટલે ૩ શેર.

મનોયત્ન ૪.

૧) રૂ. ૦ાા= શેર તો નવટાકનું શું ?
૨) ૫ શેર બોરના ૩ આના તો મણનું શું ?
૩) નવટાક હીંગના રૂ. ૦)ાા તો શેરનું શુ ?
૪) રૂ. ૨ાા એ શેર હીંગ મળે તો રૂ. ૧ા=ાની કેટલી ?
૫) મણના રૂ. ૧ાાા તો ૫ શેરનુ શુ ?
૬) રૂ. ૨ાા એ શેર તો ૫ રૂપીઆભારનુ શુ ?
૭) ૨ાા પૈસાનુ ૫ શેર તો મણનુ શુ ?
૮) રૂ. ૦)-ાાનુ શેર તો રૂ. ૧ાાાનુ કેટલુ ?
૯) ૫ શેરના રૂ. ૦ા= તો મણનુ શુ ?
૧૦) રૂ ૩ાાા એ મણ તો ૧ાા મણ ૫ શેરનુ શુ ?
૧૧) મણ મગના રૂ. ૧ા=ાા તો મણ ૩) ૫ શેરનુ શુ ?
૧૨) રૂ. ૨ા=ાનુ મણ તો ૨ાા મણ ૫ શેરનુ ?
૧૩) ટીપરીની ૫ પાઇ તો પાયલીનુ શુ ?
૧૪) ૧ આનાની ૧ા પાયલી તો ૩ાાા ટીપરીનું શુ ?
૧૫) મણ મગના રૂ. ૨)= તો ૧૫ શેરનુ શુ ?
૧૬) રૂ. ૪ા=ાી મણ ખાંડ તો ૦ાા મણ ૫ શેરનુ શુ ?
૧૭) રૂ. ૦ાાા માસો તો રૂ. ૦ા=ાનુ કેટલુ ?
૧૮) ૫ શેર દુધીનો રૂ. ૦)-ાા તો ૪ાાા મણનુ શુ ?
૧૯) ૧ાા માસાનો રૂ. ૦)- તો દોઢ પાઇનુ કેટલુ ?
૨૦) રૂપીઆની ૧૦ાા શેર ખાંડ તો શેર ૧ાા=ાનુ શુ ?
૨૧) શેર ૦)૦ાાનો એક આનો તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૨૨) રૂ ૨૧ાા= મણ તો ૨ાા મણ ૫ શેરનુ શુ ?

૨૩) રૂ. ૦ાાના માં એક માઇલની મુસાફરી થાય તો ફર્લાંગ મુસાફરીનુ શુ બેસે ?

૨૪) રાા શિલિંગમાં ૧ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૫ માઇલ ૨ ફર્લાંગ મુસાફરીનુ શું ખર્ચ થાય ?

૨૫) રૂ ૦)ાાનું ૫ રૂપીઆભાર તો શેરનુ શુ ?

૨૬) ૧ા પૈસાનુ ૫ શેર તો મણનું શુ ?

૨૭) રા પૌંડમાં માઇલની મુસાફરી થાય તે રા શિલિંગમાં કેટલી મુસાફરી થશે ?

૨૮) રતીના રૂ ૦ાાના તો રા માસાનું શુ ?

૨૯) ૫ શેર વેગણના રૂ. ૦)ાાાા તો રૂ. ૧ાાાામા કેટલા આવે ?

૩૦) રૂડ જમીનના ૩ાા પૌંડ પડે તો ૫ પોલનુ શુ ?

૩૧) વર્ષનો પગાર રાા શિલિંગ તો ૧ાા મહીનાનો કેટલો ?

૩૨) રા પૌંડમા ૧ાા ઔંસ દવા મળે તો પૌંડ દવાનુ શુ બેસે ?

૩૩) ૧ાા પૌંડમાં ગ્રોસ લેપ આવે તો ૧ાા ડઝનનું શુ ?

૩૪) કોથળા ધઉના રૂ. ૧૩ા૦ાા બેસે તો ૦ાા મણ ૫ શેરનું ?

૩૫) મોટા હારાના રૂ. ૨૨ાાા તો રાા ૫ શેરનું શુ ?

૩૬) ગજ બનાતના રૂ. ૭ાા તો ૩ તસુનુ શુ ?

૩૭) રૂ. ૪૭ાા એ ગાલી તો ૩ાાા મણનુ શુ ?

૩૮) ગદિઆણાના રૂ ૧૨ાાા તો ૩ વાલનુ શુ ?

૩૯) રૂ. ૧૮ાાા એ સેકડો રૂ. ૨ા-ાાના કેટલાં નંગ ?

૧૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

શેર ને અધોળ મણ ને અઢીશેરી, કળશી ને મણ; ગદિઆણો ને વાલ, ફરો ને પાવલી, ઔંસ ને ડ્રામ (એવ); પૌંડ ને ઔંસ

(એવ); ગુંઠો ને ચોરસ આના; પૌંડ ને ૦ાા ઔંસ (દવાનું), માઇલ ને ૦ાા ફર્લાંગ.

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૧) રૂપીઆ જેટલાજ આના. ૨) આના જેટલાજ ઉપઆના.
૩) પૌંડથી ૧ા ગણા શિલિંગ. ૪) શિલિંગથી પોણા પેન્સ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આના જેટલાજ રૂપીઆ
૨) પૈસાથી ૪ ગણા આના અથવા પૈસાથી ૦ા ગણા રૂપીઆ.
૩) ફાર્થિંગથી ૪ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૫.

૧) શેરના રૂ. ૪ાા તો અધોળનુ શુ ?
૨) મણના રૂ. ૨ાા તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૩) મણના રૂ ૨ા તો ૨ાા શેરનું શુ ?
૪) મણના ૭ આના તો કળશીનુ શું ?
૫) રૂ. ૧૨ાા કળશી તો ૨ા મણનુ શુ ?
૬) રૂ. ૭ાનુ ૦ાા તોલો તો ૪ાા વાલનું શુ ?
૭) રૂ. ૦ાા૦ાાનુ વાલ તો ગદિઆણાનુ શુ ?
૮) ૦ાા તોલાના રૂ. ૧૩ાા તો ૨ વાલનુ શુ ?
૯) ૩ાા પૈસાની પાયલી તો ફરાનું શુ ?
૧૦) રૂ. ૧૭ા ફરો તો ૩ પાયલીનુ શુ ?
૧૧) એક ગુંઠા જમીનનુ ગણોત રૂ. ૨ાા તો રૂ. ૦ાાા કેટલી જમીનનુ ગણોત આવે ?
૧૨) ૧ાા કળશીના રૂ. ૨૨ાા તો ૧ાા મણનુ શું ?
૧૩) રૂ. ૧ાાા ફરો તો ૯ પાયલીનું શુ ?

૧૪) રૂ. ૯ાાનું મણ તો ૩ અઢી શેરીનુ શું ?
૧૫) રૂ. ૭ા= મણ તો ૧ાા મણ ૨ાા શેરનુ શું ?
૧૬) ૨ાા શેરના ૩ પૈસા તો મણનુ શુ ?
૧૭) રૂ. ૧૫ાાા= ગદિઆણો તો ૨ાા વાલનું શું ?
૧૮) રૂ. ૧૮) કળશી તો મણનુ શું ?
૧૯) ૨ાા શેરના રૂ. ૦)=ા તો ૨ાા મણનું શું !
૨૦) રૂ. ૭ા= ગદિઆણો તો ૭ાા વાલ ૦ાા રતીનુ શુ ?
૨૧) રૂ ૦)=ાનુ અધોળ તો રૂ. ૦ાા=ાનુ કેટલુ ?
૨૨) રૂ. ૧)નુ ૧ા શેર તો રૂ. ૦ા-નુ કેટલુ ?
૨૩) ૨ાા શેરનો રૂ. ૦)- તો શેર ૦ા-નુ શુ ?
૨૪) ૩ાા અધોળનો રૂ. ૦)- તો ૭) શેરનુ શુ ?
૨૫) એક પૈસાનુ ૧ાાા શેર તો ૦ાા મણ ૧ શેરનુ શુ ?
૨૬) રૂ. ૧)નુ ૧ાા મણ તો ૭ાા શેરનુ શુ ?
૨૭) રૂ. ૧)નુ ૨ાા મણ તો ૬ા શેરનું શુ ?
૨૮) ૨ાા શેર નો એક પૈસો તો ૭ા મણનુ શું ?
૨૯) રૂ. ૦)-ાનુ ૨ાા શેર તો રૂ. ૨ાનુ કેટલુ ?
૩૦) રૂ. ૨ાાા ગદિઆણો તો ૪ાા વાલનુ શુ ?
૩૧) રૂ. ૦)=ાાનું ૩ાા શેર તો ૧ા મણ ૬ શુ ?
૩૨) પાયલીના રૂ. ૦)=ા તો ફરાનુ શું ?
૩૩) રૂ. ૨૭ા= ગુઠો જમીન તો ૩ આના જમીનનું શુ ?
૩૪) રૂ. ૧ા-નુ ૧ા શેર તો અધોળનું શું ?
૩૫) રૂ. ૧૫ા=નું ૧ાા મણ તો રૂ. ૩ાા=ામા કેટલું આવે ?
૩૬) ૨ પૈસાનુ ૨ાા શેર તો રૂ. ૧ા-નું કેટલું ?
૩૭) ૨ા પૈસાનુ શેર તો રૂ. ૫ા=નુ કેટલુ ?

૩૮) ફરાના રૂ. ૩॥ઝ તો ૩॥ પાયલીનુ શુ ?

૩૯) રૂ. ૨૩॥। ખાંડી તો ૧। મણુનું શું ?

૪૦) રૂ. ૩૩॥। બેડીઉં તો ૨ મણુનું શુ ?

૪૧) રૂ. ૩૫) ગાલ્લી તો ૧॥। મણુ ૫ શેરનુ શુ ?

૪૨) રૂ ૨૩॥≈ ભાર તો ૧॥ મણુનું શુ ?

૪૩) રૂ. ૨૧।≈ ગજ તો ૧॥ તસુનુ શું ?

૪૪) ૪॥ તસુના રૂ. ૦॥−॥ તો ૩ ગજનુ શુ ?

૪૫) ૨ વાલના રૂ. ૦॥≈॥ તો તોલાનું શુ ?

૪૬) રૂ. ૦)≈ના ૫ નગ તો ૮૦ નગનું શુ ?

૪૭) ૧૨૫ નળીઆના રૂ. ૦॥≈ તો બે હજારનુ શુ ?

૪૮) રૂ. ૧૨॥ ગ્રોસ તો ૯ નગનુ શુ ?

૪૯) રૂ. ૪૩) ગાલ્લી તો રૂ. ૨॥ઝનુ કેટલુ ?

૫૦) રૂ. ૨૩॥। હજાર તો રૂ. ૧ઝાના કેટલા નગ ?

૫૧) રૂ. ૨૩॥નુ ૧। ખાંડી તો ૧॥ મણુ ૨॥ શેરનુ શુ ?

૫૨) ડઝનનો રૂ. ૦॥। તો રૂ. ૦)ઝના કેટલા નગ ?

૫૩) રૂ. ૧૦૦નું વ્યાજ રૂ. ૫ મળે તો રૂ. ૬ાનુ કેટલુ આવે ?

૫૪) ૨॥ મણુના રૂ. ૬॥≈ા તો ૨ ખાડીનું શું ?

૫૫) રૂ. ૩૫)નુ વ્યાજ રૂ. ૦)ઝ તો રૂ. ૫૬૦નુ કેટલુ ?

૩૨ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

તોલો ને વાલ. બેડીઉં ને મણુ, ટ્રાય પોંડ ને રૂપીઆભાર; બુશલ ને ક્વાર્ટર, ક્વાર્ટર ને પેક, મણુ ને સવાશેરી, કળશી ને અધમણીઆ; શેર ને ૧। રૂપીઆભાર.

ભારે એકમથી હલકા એકમની કિંમતઃ—

૧) રૂપીઆથી અડધા આના. ૨) આનાથી અડધા ઉપઆના.

૩) પૌંડથી ૭ા ગણા પેન્સ ૪) શિલિંગથી દોઢ ગણા ફાર્ધિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમતઃ—

૧) આનાથી બમણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી અડધા રૂપીઆ.

૩) ફાર્ધિંગથી ૮ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૬.

૧) રૂ ૩ાા મણ તો ૧ા શેરનુ શુ આપવુ ?

૨) રૂ ૨૪) મણુ તો ૧ા શેરનું શુ ?

૩) રૂ. ૧૬ાા= બેડીઉ તો મણનુ શુ ?

૪) રૂ. ૩૬) તોલો તો ૧ વાલનું શુ ?

૫) રૂ. ૨૫ાા તોલો તો ૩ વાલનુ શુ ?

૬) રૂ. ૨૪ાા કળશી તો ૦ાા મણુનુ શુ ?

૭) ૦ાા મણુના રૂ. ૨ાા≡ાા તો કળશીનું શુ ?

૮) રૂ ૫૫ાા બેડીઉ તો રૂ. ૧૦ા≈ાનુ કેટલું ?

૯) રૂ ૦ાા−નુ વાલ તો રૂ. ૯ાા−નુ કેટલુ ?

૧૦) ૩ પૈસાનુ ૧ા શેર તો મણનુ શુ ?

૧૧) રૂ ૨૭ાા તોલો તો ૮ા વાલ ૦ાાા રતીનુ શુ ?

૧૨) રૂ. ૧ાા−નુ ૨ વાલ તો તોલાનુ શુ ?

૧૩) રૂ. ૨૧ાા મણુ તો ૩૮ાા શેરનુ શુ ?

૧૪) ૧ા શેરના રૂ. ૦ાા≡ાા તો મણુનુ શુ ?

૧૫) રૂ. ૩૨ાા= તોલો તો રૂ. ૮) ≈ાનુ કેટલુ ?

૧૬) રૂ. ૦ાા=નુ ૨ વાલ ૪ ગદિઆણાનું શું ?

૧૭) વાલનો રૂ ૦)૦ાાા તો રૂ. ૨ાાા કેટલું આવશે ?

૧૮ ૩ પૈસાનુ ૧ા શેર તો રૂ. ૩ાાનુ કેટલુ ?
૧૯) વાલના રૂ. ૦)≈ા તો ૧ાાગ. ૭ાાવાલ ૧ાા રતીનું શુ ?
૨૦) રૂ. ૨૩ાા≈ મણુ તો ૭ા શેરનું શું આપવું ?
૨૧) ૦ાા મણુના રૂ. ૦)≋ા તો ૦ાા કળશીનું શુ ?
૨૨) રૂ. ૧૮ાા મણુ તો રૂ. ૦ાા≋નું કેટલુ ?
૨૩) ૨ા શેરનો રૂ. ૦)– તો ૪ાા મણુનું શું ?
૨૪) રૂ. ૦)≋ાાનુ ૧ા મણુ તો ૧ા એડીઆનુ શું ?
૨૫) રૂ. ૩૨ાા ફરો તો રૂ ૧૨ા૦ાાનુ કેટલુ ?
૨૬) રૂ. ૦ા≈નું ૨૦ શેર તો ૧ ગાલ્લી ૨ મણુનુ શું ?
૨૭) ઘડીના રૂ. ૨ા તો ૧ા શેરનું શુ ?
૨૮) રૂ. ૨૬૨ાા વીઘુ તો ૧૨ા કાઠીનુ શુ ?
૨૯) હજારના રૂ. ૧૫) તો રૂ. ૦≋ાાના કેટલા નગ ?
૩૦) ગાલ્લીના રૂ ૫૪ાા તો ૦ાા મણુ ૭ા શેરનુ શુ ?
૩૧) રૂ ૨૬ા≈ માણી તો ૧૫ શેરનુ શુ ?
૩૨) રૂ. ૨ા≈ ગજ તો ૦ાા તસુનુ શુ ?
૩૩) ૨૫ શેરના રૂ. ૧)≈ાા તો ખાડીનો ભાવ શો ?
૩૪) રૂ. ૦ા–નુ ૩૧ા નગ તો હજારનુ શુ ?
૩૫) રૂ. ૦ાાનુ ૩૭ા શેર તો રૂ. ૨૪)નુ કેટલુ ?
૩૬) ૭ા શેરના રૂ ૦ાા≋ તા ૬ મણુનુ શુ ?
૩૭) રૂ. ૨ાનુ શેર તો ધડીનુ શુ ?
૩૮) રૂ ૩)≈નુ વ્યાજ રૂ. ૦)≋ થયું તો રૂ. ૧૦૦)નુ કેટલુ ?

૬૪ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ફરો ને શેર, કળશી ને દશશેર, એડીઉ ને અધમણીઓ, તોલો ને ૦ાા વાલ, મણુ ને શેર ૦ા≈, માઇલ ને ૫ પોલ,

ભારે એકમ ઉપરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૧) રૂપીઆ જેટલાજ પૈસા અથવા રૂ.થી ૦। ગણા આના.
૨) આનાથી ૦। ગણા ઉપઆના. ૩) પૌંડથી ૩॥ ગણા પેન્સ.
૪) શિલિંગથી ૦॥ ગણા ફાર્ધિંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમની કિંમત:—

૧) આનાથી ચોગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસા જેટલાજ રૂપીઆ.
૩) ફાર્ધિંગથી ૧૬ ગણા પેન્સ.

મનોયત્ન ૭.

૧) રૂ ૧૯૨) ખેડીઉ તો ૦॥ મણનુ શુ ?
૨) ૦॥ મણના રૂ. ૨॥ તો ખેડીઆનુ શુ ?
૩) રૂ. ૭॥ ફરો તો ૧ શેરનુ શું ?
૪) રૂ ૨૫॥= કળશી તો ૧॥ મણનુ શુ ?
૫) રૂ. ૦॥≡નુ ૦॥ મણ તો ખેડીઆનુ શુ ?
૬) રૂ ૩૫॥ કળશી તો રૂ. ૩।–નુ કેટલુ ?
૭) ૧૦ શેરના ૪ પૈસા તો ખેડીઆનુ શું ?
૮) ૨ પાઇનુ વાલ તો રૂ. ૦નુ કેટલુ ?
૯) રૂ ૧)નુ ૨॥ વાલ તો ૫ તોલાનુ શુ ?
૧૦) પૈસાનુ ૦॥ શેર તો ૦। ખેડીઆનુ શુ ?
૧૧) શેરના ૩ પેસા તો ફરાનુ શુ ?
૧૨) ૫ પૈસાનુ ૧૦ શેર તો રૂ. ૩)નું કેટલુ ?
૧૩) એક પૈસાનુ શેર તો રૂ. ૧)નુ કેટલુ ?
૧૪) રૂ. ૧)નુ ૦॥ મણ તો કળશીનું શુ ?
૧૫) રૂ. ૧૯॥ ગદ્યાણો તો ૩ વાલ ૧॥ રતીનુ શું ?
૧૬) ૬ પાઇનુ ૦। મણ તો રૂ. ૨)નું કેટલુ ?

૧૭) ૫ શેરના રૂ. ૦। તો રૂ. ૪)માં કેટલું આવે ?
૧૮) ૧૫ શેરના ૩ પૈસા તો ૦। બેડીઆનુ શું ?
૧૯) એક પૈસાના ૩ નગ તો રૂ. ૧)નાં કેટલા નગ ?
૨૦) રૂ. ૪)ના ૧૨૮ કેળાં તો એક આનાના કેટલાં ?
૨૧) એક પૈસો વ્યાજ મેળવવા રૂ.:૫) રોકવા તો રૂ. ૧) વ્યાજ મેળવવા શુ રોકવુ ?
૨૨) કોથળાના રૂ. ૧૨) તો શેર ૩)≈નુ શુ આપવુ ?
૨૩) ૧૮॥ શેરના ૫ પૈસા તો ગાલ્લીનુ શુ ?
૨૪) રૂ. ૧૮॥એ માણી તો ૭॥ શેરનુ શુ ?
૨૫) પૈસાનુ ૦॥ શેર તો ધડીનુ શુ ?
૨૬) રૂ. ૦)૦॥નુ ૨॥ શેર તો રૂ. ૩)નુ કેટલુ ?
૨૭) ૨॥ ગજ ૪ તસુનો રૂ. ૧) તો ૧ પૈસાનુ કેટલુ ?
૨૮) ભારના રૂ. ૨૩॥ તો ૧૫ શેરનુ શું ?
૨૯) એક પૈસામા ૨ દિવસ તો રૂ, ૧)મા કેટલા દિવસ ?
૩૦) એક માઇલનો ખર્ચ ૨ પૌંડ પડે તો ૫ પોલનો કેટલો ખર્ચ થશે ?
૩૧) એક પૌંડ વજનના ૪ શિલિંગ તો ૦। ઔંસ વજનનું શું ?
૩૨) રૂ. ૧॥ ના ૭॥ તાવ તો રીમનું શુ ?
૩૩) પૌંડ સોનાના ૩ પૌંડ પડે તો ૭॥ પેનીવેટનુ શુ પડે ?

૨૫૬ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

કળશી ને અઢીશેરી; બેડીઆ ને પાંચશેરી, માઇલ ને ૧। પોલ; પૌંડ ને ડ્રામ (એવ);

(૩૨) સુરત જિલ્લાનો " ભુગોળ શિક્ષક " સવાઆનો.

ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.

૧) રૂપીઆ જેટલાજ ૬૫આના. ૨) આના જેટલાજ ૬૫ ૬૫આના.

૩) પૌંડથી ૩॥ ગણા ફ્રાંધંગ.

હલકા એકમ ઉપરથી ભારે એકમ કિંમત.

૧) આનાથી ૧૬ ગણા રૂપીઆ ૨) પૈસાથી ૪ ગણા રૂપીઆ.

૩) પાઇથી ૪/૬ ગણા રૂપીઆ.

મનોયત્ન. ૮.

૧) રૂ. ૬૪) બેડીઉં તો ૫ શેરનુ શું ?
૨) રૂ. ૨૪) કળશી તો ૨॥ શેરનુ શુ ?
૩) રૂ. ૧૧૨ બેડીઉ તો ૫ શેરનુ શુ ?
૪ રૂ ૪૮॥ કળશી તો અઢીશેરનુ શુ ?
૫) ૧૫ શેરના રૂ. ૦)≡॥ તો બેડીઆનુ શું ?
૬) રૂ ૦)≡॥નુ ૫ શેર તો બેડીઆનુ શુ ?
૭) રૂ ૧૭॥ કળશી તો ૭॥ શેરનુ શુ ?
૮) રૂ. ૪૮। ગુંઠો તો એક ચોરસ આનાનુ શું ?
૯) રૂ. ૧)નુ ૨૪ મણુ તો ૩ અઢીશેરીનુ શુ ?
૧૦) રૂ. ૧૨) ગુંઠો તો ૩ ચોરસ આના જમીનનુ શુ ?
૧૧) ૭॥ શેરના ૩ પૈસા તો કળશીનુ શુ ?
૧૨) રૂ. ૨૪॥ મણુ તો શેર ૦)≡॥નુ શુ ?
૧૩) ૧૦ શેરનો રૂ. ૦)– તો ૨॥ માણી ૨ મણનુ શુ ?
૧૪) રૂ. ૫૧) બેડીઉ તો ૪॥ મણનુ શુ ?
૧૫) રૂ ૪૦) ગદિઆણો રૂ. ૦॥≡નુ કેટલું ?
૧૬) પૌંડ ૧-૧-૪મા ૩ માઇલની મુસાફરી થાય તો ૩॥ પોલની મુસાફરીનુ શુ ખચ થય ?

૧૭) એક ઔંસ દવાની શીશીના ૩॥ ફાર્થિંગ બેસે તો ૧ પૌંડમાં કેટલા વજનની શીશી આવશે ?

૧૮) રૂ. ૫૨) ભાર તો રૂ. ૦)૬માં કેટલું આવશે ?

૧૯) રૂ ૨૪) માણી તો શેર ૧॥=નું શું ?

૨૦) રૂ ૩૭॥ ભાર તો ૩॥ શેરનું શું ?

૨૧) રૂ ૧) નું શેર ૧॥= ઘી મળે તો ૧૨ મણનું શું ?

૨૨) રૂ ૧)નું ૩॥ શેર તો ભારનું શું ?

૨૩) ૪ માણીના રૂ ૬૪) તો ૭॥ શેરનું શું ?

પ્રકરણ ૫.

૧૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો

હજાર ને સેંકડો, ગાસડી ને રીમ, સેંકડો ને ૧૦ નગ

ભારે એકમ પરથી હલકા એકમની કિંમત:—

૧) રૂપીઆથી ૧૦ ગણા ડોકડા ૨) આનાથી ૧૦ ગણી બદામ.
૩) પૌંડથી બમણા શિલિંગ ૪) શિલિંગથી $\frac{૬}{૫}$ ગણા પેન્સ

હલકા એકમ પરથી ભારે એકમની કિંમત:

૧) આનાથી અડધા રૂપીઆ ને બમણા આના ૨) પૈસાથી અઢીગણા આના ૩) પાઈથી પોણા આના અને તેટલી પા.પા.
૪) શિલિંગથી અડધા પૌંડ

મનોયત્ન ૯.

૧) રૂ. ૫૫) ગાસડી કાગળ મળે તો રીમનું શું ?

૨) રૂ ૧૨॥ હજાર તો સેંકડાનો ભાવ શો ?

૩) રૂ. ૧)ના ૫ નંગ તો ૫૦ નંગનું શુ ?
૪) રૂ. ૬ા રીમ તો ગાંસડીનુ શું ?
૫) ગાસડીના રૂ. ૩૫ાા≈ તો ૩ રીમનુ શુ ?
૬) રૂ. ૩ાાા સેકડો તો હજારનુ શુ ?
૭) રૂ ૭૨ાા હજાર તો ૧૦૦નુ શું ?
૮) રૂ ૪ાા≈ાી ૧૦૦ પેનસીલ તો ૩૫ પેનસીલનુ શુ ?
૯) રૂ. ૧૮ાાા હજાર તો રૂ ૨)–મા કેટલા નગ આવે ?
૧૦) રૂ. ૦)=ા હજાર તો ૬૦ નગનુ શુ ?
૧૧) રૂ ૧)ના ૪૫ કેળા તો ૧૮૦૦ કેળાનુ શુ ?
૧૨) રૂ ૧ા સેકડો તો રૂ. ૦)–ના કેટલા ?
૧૩) ૧૦૦ ટાકણીની ૪ાા પાઇ તો ૨ હજારનુ શુ ?
૧૪) ૧ પત્રાળીની રૂ ૦)૦ાર પાઇ તો ૦ ૫ માં કેટલી આવે ?
૧૫) રૂ પાા≈ રીમ તો રાા ગાસડીનુ શુ ?
૧૬) એક પૈસાના ૧૦ જમરૂખ તો ૦ા હજારનુ શુ ?
૧૭) ૨૧ ટાકણીની ૨ પઇ તો ૮૪૦ ટાકણીનુ શુ ?
૧૮) રૂ ૪ાા એ સકડો તો રૂા પાા≈ના કેટલા નગ ?
૧૯) ૧ કેળાનો ૧ા પૈસો તો ૧૦૦નુ શુ ?
૨૦) ૧ પાઇના રાા નગ તો બે હજારનુ શુ ?
૨૧) રૂ ૨)≈ કોડી તો ૨૦૦ નગનુ શુ ?
૨૨) રૂ ૨૫ાા≈ હજાર તો રૂ ૬ા≈ાાના કેટલા નગ ?
૨૩) રૂ ૪૮) હજાર તો રૂ ૧ાાાના કેટલા નગ ?
૨૪) રાા≈ના ૬રાા નગ તો હજારનો ભાવ શો ?
૨૫) રૂ રરાા મણુ તો ૪ શેરનુ શું ?
૨૬) રૂ ૩૧ાનું ૬૨ મણુ તો ૧ ધડીનુ શુ ?

૨૭) રૂ. ૬ાાાનું વર્ષ તો ૧ માસ ૬ દિવસનું શું ?
૨૮) રૂ. ૧૫) કળશી તો ૧ાા મણ ૪ શેરનું ?
૨૯) રૂ. ૨૫ાાા ભાર તો ૨ ઘડીનું શું ?
૩૦) રૂ. ૩૮)= ગાલ્લી તો ૩ મણનું શુ ?
૩૧) રૂ. ૧૧૫)માં ૨ ગાસડી કાગળ મળે તો ૨ રીમનુ શુ ?

---

૨૪૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

ગાલ્લી ને પાચશેરી, ભાર ને ૪ શેર, માણી ને ૨ શેર, રીમ ને ૨ તાવ,

***ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત—**

૧) રૂપીઆથી $\frac{૧}{૧૫}$ ગણા આના

૨) રૂપીઆથી $\frac{૫}{૧૬}$ ગણા દોકડા ૩) રૂપીઆથી $\frac{૧}{૫}$ ગણી પાઈ.

૪) પોંડ જેટલાજ પેની. ૫) શિલિંગથી $\frac{૧}{૨૦}$ ગણા પેની.

*૨૪૦	ગુણોત્તરમા	૮ના	ગુણોત્તરના	૩૦મા	ભાગની	કિંમત
,,	,,	૧૦ના	,,	૨૪મા	,,	,,
,,	,,	૧૨ના	,,	૨૦મા	,,	,,
,,	,,	૧૬ના	,,	૧૫મા	,,	,,
,,	,,	૨૦ના	,,	૧૨મા	,,	,,
,,	,,	૨૪ના	,,	૧૦મા	,,	,,
,,	,,	૩૦ના	,,	૮મા	,,	,,
,,	,,	૪૮ના	,,	૫મા	,,	,,

×હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિંમતઃ—

૧) આનાથી ૧૫ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૩॥ ગણા રૂપીઆ.
૩) પાઇથી ૧૧ ગણા રૂપીઆ. ૪) શિલિંગથી ૧૨ ગણા પૈંડ.
૫) પેન્સ જેટલા૦/ પૌડ

મનોયત્ન ૧૦.

૧) રૂ ૩૦ાા ગાલ્રી તો ૫ શેર નુ શુ ?
૨) રૂ ૭ાા રીમ તો ૪ તાવનુ શુ ?
૩) રૂ ૦)≡નુ ૫ શેર તો રૂ. ૪૫)નુ કેટલુ ?
૪) રૂ. ૧૧ા માણી તો ૨ શેરનુ શુ ?
૫) ૫ શેરના રૂ ૦)= તો ૩૦ રૂપીઆનુ કેટલુ ?
૬) રૂ ૧૫ાાા≡ ગાલ્રી તો ૦ાા મણનુ શુ ?
૭) ૫ શેરના રૂ ૦)–ાર તો ગાલ્રીનુ શુ ?
૮) ૩ કાગળનો પૈસો તો રીમનુ શુ ?
૯) રૂ. ૦ા=ાા રીમ તો ૮ તાવનુ શુ ?
૧૦) શેરની એક પાઈ તો ગાલ્રીનુ શું ?
૧૧) ૧ પાઇના ૨ કાગળ તો ૪ રીમનુ શુ ?
૧૨) ૨ શેરના રૂ ૦)=ાા તો માણીનુ શુ ?
૧૩) રૂ ૧૮ાાા માણી તો ૨ શેરનુ શુ ?
૧૪) રૂ ૨૮ ગાલ્રી તો રૂ ૦ાાા=નુ કેટલુ ?
૧૫) રૂ ૦)≡નુ ૪ શેર તો ભારનુ શુ ?
૧૬) રૂ ૫) ના ૩ રીમ તો ૬ તાવનુ શુ ?
૧૭) રૂ. ૦)–નું ૧૨ શેર તો ૧ ખાડી ૪ મણનુ શુ ?

× $\frac{1}{240}$ ગુણોત્તરમા $\frac{1}{8}$ ગુણોત્તરથી ૩૦ ગણી કિંમત.

૧૮) ૩ મણનો રૂ. ૧। તો ૩ શેરનુ શુ ?
૧૯) ૪ શેરનો એક પૈસો તો ૨ માણીનુ શુ ?
૨૦) રૂ ૨॥ રીમ તો ૨॥ પૈસાના કેટલા કાગળ ?
૨૧) ૧॥ રીમનો રૂ ૧) તો ૬ તાવનુ શુ ?
૨૨) રૂ ૫૨॥ ગાલ્લી તો રૂ. ०॥=॥નુ કેટલુ ?
૨૩) રૂ. ૧) ના ૨॥ રીમ તો ૧ ધા ૧ તાવનું શુ ?
૨૪) રૂ. ०)~નુ ૪ શેર તો ભાગનુ શુ ?
૨૫) ૪ તાવના રૂ. ०)≋ નો રીમનુ શું ?

---

૩૨૦ ગુણોત્તર આવે એવાં કોષ્ટકો.

મણ ને નવટાક, ખાંડી ને ૨॥ શેર, કળશી ને ૨ શેર, ભાર ને ૩ શેર, એડીક ને ૪ શેર, મૈલ ને પોલ

***ભારે એકમપરથી હલકા એકમની કિંમત.—**

૧) રૂપીઆથી ૫ ગણી બદામ ૨) આનાથી ૫ ગણી વીસવાસી.
૩) પોંડથી પોણા પેની ૪) શિલિંગથી $\frac{3}{20}$ પેની

*૩૨૦	ગુણોત્તરમા	૮ના	ગુણોત્તરના	૪૦મા	ભાગની	કિંમત.
૩૨૦	,,	૧૦ના	,,	૩૨મા	ભાગની	કિંમત
૩૨૦	,,	૧૬ના	,,	૨૦મા	ભાગની	કિંમત
૩૨૦	,,	૨૦ના	,,	૧૬મા	ભાગની	કિંમત
૩૨૦	,,	૩૨ના	,,	૧૦મા	ભાગની	કિંમત
૩૨૦	,,	૪૦ના	,,	૮મા	ભાગની	કિંમત.
૩૨૦	,,	૬૪ના	,,	૫મા	ભાગની	કિંમત.

+હલકા એકમપરથી ભારે એકમની કિમત—

1) આનાથી ૨૦ ગણા રૂપીઆ. ૨) પૈસાથી ૫ ગણા રૂપીઆ.
૩) પાઇથી $\frac{૫}{૩}$ ગણા રૂપીઆ. ૪) શિલિગથી ૧૬ ગણા પૌડ.
૫) પેન્સથી $\frac{૪}{૩}$ ગણા પૌડ.

મનોયત્ન ૧૧.

૧) રૂ. ૩૦) મણ તો નવટાંકનું શુ ?
૨) ૫ રૂપીઆભારના રૂ. ૦)=ાા તો મણનું શુ ?
૩) રૂ. ૮૫) ખાડી તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૪) રૂ. ૨૫) કળશી તો ૪ અચ્છેરનુ શુ ?
૫) રૂ. ૫૫) ભાર તો ૩ શેરનુ શું ?
૬) રૂ. ૬૫) બેડીક તો ૪ શેરનુ શુ ?
૭) ૩ પૌડમા ૧ માઇલ રેલ્વે બધાય તો ૧ પોલ રેલ્વે બાંધવાનું ખર્ચ શુ થાય ?
૮) રૂ. ૨ાા= મણ તો ૫ રૂપીઆભારનુ શુ ?
૯) ૨ાા શેરનો રૂ. ૦)-ાા તો ખાડીનુ શુ ?
૧૦) પોણો પાશેરના ૩ાા પૈસા તો રૂ. ૬ાનુ કેટલુ આવે ?
૧૧) નવટાંકનો ૧ાા પૈસો તો મણનુ શુ ?
૧૨) રૂ. ૦)-ાાનુ ૨ાા શેર તો ખાડીનો ભાવ શો ?
૧૩) રૂ. ૦)=ાાનુ ૩ શેર તો ૧ ખાડી ૪ મણનુ શુ ?
૧૪) રૂ. ૫) શેર તો પોણા અચ્છેરનું શુ ?
૧૫) ૩ પોલ સડક બાધવાનુ ખચ ૧ાા પેન્સ થાય તો ૩ માઇલ બાધવાનુ શુ ખચ થશે ?

+$\frac{૧}{૬૦}$ ગુણોત્તરમા $\frac{૧}{૨}$ના ગુણોત્તરથી ૪૦ ગણી કિમત
„ „ $\frac{૧}{૨૦}$ના „ ૩૨ ગણી કિમત.

૧૬) રૂ. ૦)~ાાનુ ૩ાા શેર તો ગાલીનુ શુ ?
૧૭) ૧૦ શેરના રૂ. ৩ાા તો ૧ા રૂપીઆભારનુ શું ?
૧૮) અધોળ એલચીના ૪ આના તો મણનું શું ?
૧૯) રૂ ૨૦) માણી તો ૧ાા શેરનુ શુ
૨૦) રૂ. ૮)=ાાનુ ૧ાા શેર તો માણીનુ શુ ?
૨૧) રૂ. ૦)૦ાનુ ૦ાા શેર તો ૬ મણનુ શું ?
૨૨) રૂ. ૧૬૦૦)નુ વ્યાજ રૂ. ૨૫) થયુ તો રૂ. ૫)નુ વ્યાજ કેટલુ થશે.
૨૩) ૮ વર્ષમા રૂ. ૪૦૦) બચાવ્યા તો એ લેખે ૯ દિવસમાં શું બચાવ્યુ. હશે ?

પ્રકરણ ૬.

પરચુરણ દાખલા.

મનોયત્ન ૧૨.

૧) કુડીના રૂ. ૪ાા તો રૂા. ૦ા~ાા નાં કેટલા નંગ ?
૨) રૂ. ૧૮ાાની ૪ કોડી ટેપી મળે તો રૂ. ૨ા~ાા ની કેટલી?
૩) ૪ કોડીના રૂ ૧૫ તો ૧૦ નગનુ શુ ?
૪) બેડીઆના ૩৩ા રૂપીઆ તો રૂ ૪ાા=નુ કેટલુ ?
૫) ૪ મણના રૂ ૦ા'~ા તો બેડીઆનુ શુ ?
૬) રૂ. ૧૨નુ ૩૨ મણ તો ૧ાા રૂપીઆનુ કેટલુ ?
૭) કળશીના રૂ. ৩ાા તો ૨ મણનું શુ ?
૮) ૩ મણના રૂ ૩ાા= તો ૧૫ શેરનુ શુ ?
૯) ગજના રૂ ૨ાા તો રૂ. ৩~નુ કેટલુ ?

૧૦) રૂ. ૩। ગજ તો ૩ તસુનુ શુ ?
૧૧) રૂ. ૨૩॥ તોલો તો ૪ વાલનુ શુ ?
૧૨) ૩ વાલના રૂ. ૨ાન્ન તો ૦॥ તોલાનુ શુ ?
૧૩) રૂ. ૩ાાનુ ૩ ગજ તો ૯ તસુનુ શુ ?
૧૪) ૭ તસુના રૂ. ૦ાન્ા તો ૨। ગજ ૨ તસુનુ શુ ?
૧૫) રૂ, ૧૨॥ સેંકડો તો રૂ. ૧॥ન્ાાના કેટલા નગ ?
૧૬) રૂ. ૩૩॥= હજાર તો ૧૨૫ નગનુ શુ ?
૧૭) ૧૨૫ નગના રૂ ૬ાન્ા તો હજારનુ શુ ?
૧૮) રૂ ૬ાન્ાના ૨૫ નગ તો ૨ સેકડાનુ શુ ?
૧૯) રૂ ૦ાન્ના ૨૫ નગ તો ૨॥ રૂપીઆના કેટલા નગ ?
૨૦) રૂ ૧॥નુ ૨ શેર તો ૦। શેરનુ શુ ?
૨૧) રૂ ૩॥= શેર તો નવટાકનુ શુ ?
૨૨) રૂ. ૪॥ શેર તો ૨ અધોળનુ શુ ?
૨૩) રૂ. ૭॥ એકર તો ૫ ગુંઠાનુ શુ ?
૨૪) ૫ ગુઠાના ૧૫ રૂપીઆ તો એકરનુ શુ ?
૨૫) રૂ ૧૦) ભાર તો રૂ ૧ાનુ કેટલુ ?
૨૬) રૂ ૧॥ ડઝન તો રૂ ૦)=ના કેટલા નગ ?
૨૭) રૂ ૬૨॥ માણી તો રૂ ૧॥ન્ાાનુ કેટલુ ?
૨૮) ભારના ૨૫॥ રૂપીઆ તો ૩ મણનુ શુ ?
૨૯) રૂ. ૭॥ ભાર તો રૂ ૦॥=ાાનુ કેટલુ ?
૩૦) રૂ ૪॥ મણ તો રૂ ૦ાન્ાાનુ કેટલુ ?
૩૧) ૩॥ ભારના ૯૮ રૂપીઆ તો રૂ. ૧॥નુ કેટલુ ?
૩૨) ૨ ડઝનના રૂ. ૦॥= તો રૂ. ૦)ન્ાાના કેટલા નગ ?

૩૩) રૂ. ૩ા ફુટ તો ૧ાા ઇચનુ શું ?
૩૪) ૫ ફુટ ૪ ઇંચના ૩ આના તો ૮ ઇચનુ શુ ?
૩૫) રૂ. ૧૮ાા મહીનો તો ૩ાા દિવસનુ શુ આપવુ ?
૩૬) રૂ. ૨૬ા મહીનો તો રૂ. ૩ાાામાં કેટલા દિવસ ?
૩૭) રૂ. ૨૩ાા ખાડી તો ૨ાા મણનુ શુ ?
૩૮) રૂ. ૨૯ાા વીઘુ તો રૂ. ૩ાાાનુ કેટલું ?
૩૯) ૧ાા રતીના રૂ. ૦)ાાા તો ૯ વાલ ૧ રતીનુ શુ ?
૪૦) શેર ૦)ાાાના રૂ. ૦)ાાા તો ૨ાા શેરનુ શુ ?
૪૧) ૭ાા શેરના રૂ. ૧ાાા તો ૩ મણનુ શુ ?
૪૨) રૂ ૪૫ વર્ષ તો ૦ાા મહીનાનુ શુ ?
૪૩) રૂ ૩૬૦નુ વર્ષ તો ૨૦ રૂપીઆમા કેટલા દિવસ ?
૪૪) ૧ાા મણ ૫ શેરના રૂ. ૧ાાા તો ગાડીનુ શુ ?
૪૫) ૨ાા મણના રૂ ૬ા તો ૨ ખાડીનુ શુ ?
૪૬) રૂ. ૨ાાનુ પાા મણ તો રૂ. ૦)ાાાનુ કેટલું ?
૪૭) રૂ ૦ા શેર તો અધોળનુ શુ ?
૪૮) રૂ ૦ાા શેર તો રૂ. ૦)ાાનું કેટલુ ?
૪૯) ૧ા મણના રૂ ૦ાાા તો ખાડીનુ શુ ?
૫૦) રૂ. ૧ાાા તોલો તો ૨ વાલનુ શુ ?
૫૧) રૂ. ૪૬ાાા ગાડી તો ૧ાા મણ ૫ શેરનુ શું ?
૫૨) રૂ. ૧૭ાા સેકડો તો ૬ા નગનુ શુ ?
૫૩) રૂ. ૨૪ાા તોલો તો રૂ. ૧ાાાાનુ શુ ?
૫૪) રૂ. ૧૨ાા ગ્રોસ તો ૯ નગનુ શુ ?
૫૫) રૂ. ૧૬ા કોથળો તો ૧૨ાા શેરનુ શુ ?

૫૬) રૂ. ૬૨॥ હજાર તો રૂ. ૩॥=॥ના કેટલા નગ ?
૫૭) ૧॥ વસાના રૂ. ૩।। તો વીંઘાનુ શું ?
૫૮) ૧૨૫ નગના રૂ. ૦॥ ≡ તો ૨૦ નંગનુ શું ?
૫૯) રૂ ૪॥નું ૩॥ ગજ તો રૂ. ૦।૦॥નું કેટલું ?
૬૦) ૩॥ તોલાના રૂ ૨૨॥ તો ૭॥ વાલનુ શુ ?
૬૧) રૂ. ૧॥ના ૮ નગ તો રૂ ૦)≡॥નાં કેટલા નગ ?
૬૨) રૂ ૦)≡॥ મણુ તો ૨॥ શેરનુ શુ ?
૬૩) ૭॥ ગુઠાના રૂ. ૬॥ તો એકરનુ શુ ?
૬૪) ૩। વાલના રૂ. ૦।=॥ તો તોલાનુ શુ ?
૬૫) રૂ. ૬।। મણ ખાડ તો ૫ શેરનુ શુ ?
૬૬) ૧॥ પૈસાનુ નવટાક તો રૂ ૦)=।નુ કેટલુ ?
૬૭) ૩ અધોળનો રૂ. ૦)૦॥ તો ૩ શેરનુ શુ ?
૬૮) રૂ. ૩॥ શેર તો ૨ અધોળનુ શુ ?
૬૯) રૂ. ૨। માસા તો રતીનુ શુ ?
૭૦) નવટાકનો રૂ ૦)–॥ તો શેરનુ શુ ?
૭૧) રૂ ૩॥ શેર તો શેર ૦)=નુ શુ ?
૭૨) શેરના રૂ. ૦)= તો શેર ૧॥=નું શું બેસે ?
૭૩) માસાનો રૂ ૦। તો ૨॥ રતીનુ શુ ?
૭૪) રૂ. ૦।–નુ શેર કોપરેલ તો શેર ૨॥=નુ શું ?
૭૫) રૂ ૦)=॥ની નવટાક ચારોળી તો ૨॥ શેરનું શુ ?
૭૬) પાયલીના રૂ ૦)=॥ તો ટીપરીનુ શુ ?
૭૭) રૂ. ૨॥= મણુ તો ૫ શેરનુ શું ?
૭૮) રૂ ૦।= શેર જીરૂ તો ૬ અધોળનુ શુ ?

૭૯) રૂ. ૦)॥ાની શેર શેવ તો શેર ૦ાાનું શું ?
૮૦) ૦ાની નવટાંક બદામ તો ૨ાા શેરનું શુ ?
૮૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)ા તો ૨ાા શેરનું શુ ?
૮૨) ૧ાા શેર દૂધનો રૂ. ૦)- તો દોઢ પાઇનું કેટલું ?
૮૩) દોઢ પાશેરની ૪ પાઇ તો ૪ આનાનુ કેટલુ ?
૮૪) રૂ. ૦)॥ના પાયલી ચોખા મળે તો ૨ પાયલી ૨ ટીપરીનુ શુ ?
૮૫) રૂ. ૦)॥નુ મણ તો ૩ાા પૈસાનુ કેટલુ ?
૮૬) ફર્લાંગ મુસાફરીની ૧ાા પેન્સ તો ૨ાા માઇલનુ શુ બેસે ?
૮૭) ૨ાા ફર્લાંગની મુસાફરી ૨ શિલિંગમા થાય તો ૧ માઇલની મુસાફરીનુ શુ બેસે ?
૮૮) મણ વેગણના રૂ. ૧ાાા તો રૂ ૨)-ાામા કેટલા આવશે ?
૮૯) નવટાંકના રૂ ૦- તો રૂ ૨)૦ાામા કેટલુ આવે ?
૯૦) ૩ાા પૈસાનુ ૫ શેર મળે તો રૂ ૦-ાનુ કેટલુ આવે ?
૯૧) મણનો રૂ ૦)૦ાા તો રૂ ૧ાામા કેટલુ આવે ?
૯૨) ૫ પોલ જમીનનો ૧ પૌંડ બેસે તો રૂડનુ શુ બેસે ?
૯૩) પૌંડ સોનાના ૩ાા પૌંડ પડે તો ૧ાા આૈંસનુ શુ ?
૯૪) ૧ાા આૈંસ દવાની ૧ાા શિલિંગ બેસે ૨ાા પૌંડમાં કેટલી દવા આવશે ?
૯૫) રૂ. ૧૮ાાા એ માણી વાલ મળે તો ૧ાા મણનુ શુ ?
૯૬) રૂ. ૧૩૨)એ ભાર તો ૪ાા મણનુ શુ ?
૯૭) રૂ ૨૫ાા એ તોલો સોનું તો ૧ વાલ ૧ રતીનુ શુ ?
૯૮) રૂ. ૫૭ાાએ બેડીઉ તો ૬ મણનુ શુ ?
૯૯) રૂ ૧૫ા॥ હજાર તો ૧૨૫ નંગનુ શુ ?

(૪૪) ૧૨ના ગુણોત્તરની સંપૂર્ણ નોંધવાળો.

૧૦૦) રૂ. ૧।।। શેર તો અધોળનું શું ?
૧૦૧) રૂ. ૪।।= મણ તો ૨।। શેરનુ શુ ?
૧૦૨) રૂ ૦)≡ શેર તો અધોળનું શુ ?
૧૦૩) રૂ ૧૫) કળશી તો ૮ મણનું શુ ?
૧૦૪) ૫ પૈસાનું વાલ તો ગદિઆણાનું શુ ?
૧૦૫) રૂ ૧૨।।। ગદિઆણો તો વાલનુ શું ?
૧૦૬) ૨।। શેરના રૂ ૦≡।। તો મણનુ શુ ?
૧૦૭) રૂ. ૦≡ વાલ તો ૦।। તોલાનુ શુ ?
૧૦૮) રૂ. ૧।।।= મણ તો ૨।। શેરનુ શુ ?
૧૦૯) રૂ ૧) નુ ૧।। મણ તો ભારનુ શુ ?
૧૧૦) ૧। મણ કેરીનો રૂ ૧) તો ૨।। કળશીનું શું ?
૧૧૧) રૂ ૧।- નો ૦।।। ફરો તો પાયલીનું શુ ?
૧૧૨) એક આનાનુ ૨।। શેર તો ૨।। મણનુ શું ?
૧૧૩) શેરના ૩ આના તો શેર ૦)= નુ શુ ?
૧૧૪) એક આનાનુ ૧૨ શેર તો ૦।।। શેરનુ શુ ?
૧૧૫) રૂ ૨।।= ગદિઆણો તો વાલનુ શું ?
૧૧૬) રૂ. ૦)-।। નું એક અધોળ તો ૨। શેરનુ શુ ?
૧૧૭) રૂ. ૩।।।= મણ તો ૫ શેરનું શુ ?
૧૧૮) રૂ ૧૭।। કળશી તો ૨।। મણનુ શુ ?
૧૧૯) રૂ ૦।।= નુ વાલ તો ૧। તોલાનુ શુ ?
૧૨૦) ૨।। ગદિઆણાના રૂ. ૪૦) તો રૂ. ૦।। નુ કેટલુ આવે ?
૧૨૧) રૂ. ૧) ની ૩ શેર બરફી તો રૂ ૦≡ની કેટલી ?
૧૨૨) રૂ ૦)-નુ ૨।। શેર તો અધોળનુ શુ ?

૧૨૩) શેર ૦)≡નો રૂ. ૦)= તો સવાપાચશેરનુ શું ?

૧૨૪) ૨॥ શેરનો એક પૈસો તો ૧૩॥ શેરનું શુ ?

૧૨૫) રૂ. ૦)≡નુ ૧૦॥ શેર તો રૂ. ૦।~નું કેટલુ ?

૧૨૬) રૂ. ૦)=॥નુ ૬॥ શેર તો મણનુ શુ ?

૧૨૭) ૭॥ શેરનો એક પૈસો ૭॥ મણનું શુ ?

૧૨૮) મણના રૂ. ૧॥~। તો કળશીનુ શુ ?

૧૨૯) ૭ પૈસાનુ વાલ તો ૦॥ ગદ્રિઆણો ૪ વાલનુ શુ ?

૧૩૦) મણના રૂ ૧॥≡। તો કળશીનો ભાવ શો ?

૧૩૧) રૂ ૧॥।= મણ તો રૂ. ૦॥~॥। નુ કેટલુ ?

૧૩૨) રૂ ૦)~। અધોળ તો ૧। શેરનુ શુ ?

૧૩૩) ૨॥ શેરના ૧૨॥ પૈસા તો ૧॥ મણનુ શુ ?

૧૩૪) રૂ ૦)~।નું અધોળ તો રૂ ૧॥~નુ કેટલુ ?

૧૩૫) અધોળનો રૂ ૦)~। તો રૂ ૦॥ ૦॥। નુ કેટલુ ?

૧૩૬) રૂ ૧૭॥= કળશી તો રૂ ૧)~॥ ૧॥ પાઠનુ કેટલુ ?

૧૩૭) ૧। મણના રૂ ૧॥।≡॥ તો ખાડીનુ શુ ?

૧૩૮) રૂ ૪૨ નુ વર્ષ તો ૦॥। માસનુ શુ ?

૧૩૯) ૨ મણના રૂ ૨)≡। તો બેડીઆનુ શુ ?

૧૪૦) રૂ ૧૧। મહીનો તો રૂ. ૨॥=માં કેટલા દિવસ

૧૪૧) ૧॥ મણના રૂ ૨। તો ભારનુ શુ ?

૧૪૨) ૪॥ તસુના રૂ ૦॥~॥ તો ૩ ગજનુ શું ?

૧૪૩) રૂ ૩૬॥।= તોલો તો ૨ વાલનુ શુ ?

૧૪૪) રૂ ૩૫) સેંકડો રૂ ૨)≡ના કેટલા નગ ?

૧૪૫) રૂ. ૪૩॥। હજાર તો ૬૨॥ નગનુ શુ ?

૧૪૬) ૦॥। ડઝનના રૂ ૦)≡ તો ગ્રોસનુ શુ ?

૧૪૭) રૂ. ૧૨॥ સેકડો તો રૂ ૦॥=ના કેટલાં નંગ ?
૧૪૮) રૂ. ૫૦ નુ ૩૨ મણુ તો ૨ મણુનુ શું ?
૧૪૯) રૂ. ૧૮॥ ભાર તો ૨૪ અઢીશેરનુ શું ?
૧૫૦) રૂ. ૪૫) નું વર્ષ તો રૂ. ૨॥-મા કેટલી મુદત ?
૧૫૧) રૂ, ૨૪॥ તોલો ૬ રતીનું શુ ?
૧૫૨) ૧॥ મણુના રૂ. ૨॥= નો ભારનુ શુ ?
૧૫૩) રૂ ૮॥ મણુ તો ૧। શેરનું શુ ?
૧૫૪) રૂ. ૬૪॥= એડીઉ તો મણુનુ શુ ?
૧૫૫) રૂ. ૫૯॥ એડીઉ તો મણુનુ શુ ?
૧૫૬) વાલના રૂ ૦॥-॥ તો તોલાનુ શુ ?
૧૫૭) રૂ ૦॥-નુ વાલ તો ૧ ગદિઆણાનું શુ ?
૧૫૮) રૂ ૧૧॥ કળશી તો ૪॥ મણુનુ શુ ?
૧૫૯) ૦॥ મણુની દળામણી ૭ પૈસા તો કળશીનુ શુ ?
૧૬૦) રૂ ૫૨॥= એડીઉ તો ૨ એડીઆ ૪ મણુનુ શુ ?
૧૬૧) રૂ ૨॥= મણુ તો ૩॥ શેરનુ શુ ?
૧૬૨) રૂ. ૨૧॥= મણુ તો ૧૧ શેરનુ શુ ?
૧૬૩) રૂ ૨૧॥ એડીઉ તો ૨॥ એડીઆ ૫ મણુનુ શું ?
૧૬૪) તોલાના રૂ ૦॥- તો ૦। ગદિઆણો ૨ વાલનુ શુ ?
૧૬૫) ૨॥ શેરના ૭॥ પૈસા તો ૨॥ મણુનુ શુ ?
૧૬૬) રૂ ૦॥-॥નુ મણુ તો એડીઆનુ શુ ?
૧૬૭) ૨ વાલનો રૂ ૧) તો ૩ તોલાનુ શુ ?
૧૬૮) રૂ ૦॥- મણુ મીઠુ તો રૂ. ૮॥=નું કેટલું ?
૧૬૯) એક આનાનુ ૩॥ વાલ તો ૧૨। તોલાનુ શુ ?
૧૭૦) રૂ. ૧૮॥ શેર તો ૧૧ રૂપીઆભારનુ શુ ?

૧૭૧) રૂ. ૦)૫ાનું ૧। શેર તો ૩॥ મણનું શું ?
૧૭૨) રૂ. ૨૭॥ મહીનો ૧૨ દિવસનું શુ આપવું ?
૧૭૩) કોડીના રૂ. ૨૮॥ તો ૪ નગનુ શું ?
૧૭૪) રૂ. ૧૬॥ ખાંડી રૂ. ૫૭॥માં કેટલુ આવશે ?
૧૭૫) ૩૫ વળીના રૂ. ૧॥ તો કોડીનો ભાવ શો ?
૧૭૬) રૂ ૧)ની ૩ કોડી તો ૯ નંગનું શુ ?
૧૭૭) રૂ ૧॥= ગ્રોસ તો ૨ ગ્રોસ ૮ ડઝનનુ શુ ?
૧૭૮) રૂ. ૨૬॥- સેંકડો તો કોડીનુ શુ ?
૧૭૯) રૂ. ૩૯॥નું એકર તો રૂ ૨॥૫ાનું કેટલું ?
૧૮૦) વીઘાના રૂ ૩૬ા તો રૂ ૧૨॥-ામા કેટલુ આવે ?
૧૮૧) રૂ ૧) નુ ૧॥ વાર તો ૫। ગજનું શું ?
૧૮૨) રૂ. ૪॥ એ વાર તો રૂ ૫। નુ કેટલુ ?
૧૮૩) ૬ વારનો રૂ. ૧) તો ૨૪॥ ગજનુ શુ ?
૧૮૪) ગજના રૂ ૧૦ા તો રૂ ૬૨)=ામા કેટલુ આવે ?
૧૮૫) રૂ ૧)નુ ૧૦ ગજ તો રૂ ૧॥=નું કેટલુ આવે ?
૧૮૬) ૫॥ ગજનો રૂ. ૧) તો ૮ા વારનુ શુ ?
૧૮૭) રૂ ૧૫૦)નુ ૨ ટકા લેખે ૧॥ વર્ષનુ વ્યાજ શુ ?
૧૮૮) રૂ ૨૫॥= ગજ તો ૧॥ વાર ૬ તસુનુ શુ ?
૧૮૯) રૂ ૩૨॥= ૧ ૫ઇનુ તોલા તો ૧॥ ગદિ ૩॥ વાલ ૦॥ રતીનુ શુ ?
૧૯૦) ખાંડીના રૂ. ૩૭॥ તો રૂ. ૦)=નું કેટલુ આપે ?
૧૯૧) રૂ ૨૦નુ ૩૩॥ મણ તો રૂ ૬॥નું કેટલુ ?
૧૯૨) હજારના રૂ ૪॥૬ તો ૬૩ નગનું શુ ?
૧૯૩) રૂ. ૧૨॥ સેકડો તો રૂ. ૧॥=નાં કેટલાં નગ ?

(૪૮) સુરત જિલ્લાનો " ભૂગોળ શિક્ષક " સવા આનો.

૧૯૪) રૂ. ૪૦)નુ ૩।। વર્ષનુ વ્યાજ રૂ. ૨૮) થયુ તો દર કેટલો ?
૧૯૫) ૨૫૦૦ નળીઆના રૂ. ૬। તો સેંકડાનો ભાવ શો ?
૧૯૬) રૂ. ૧૭।। મણ તો શેર ૧૩।।નું શુ ?
૧૯૭) રૂ ૯૩।। સેકડે તો ૧૫૨૦ નગનું શુ ?
૧૯૮) રૂ. ૨૫।। ગજ તો ૭ ગજ ૨। તસુનુ શુ ?
૧૯૯) ગજના રૂ. ૮।। તો રૂ ૦।=નુ કેટલુ ?
૨૦૦) રોજના રૂ. ૦।-। ૧ પાઈ તો વર્ષનુ શુ ?
૨૦૧) રૂ ૦)=નુ ૧।। વાલ તો ૨। તોલાનુ શુ ?
૨૦૨) રૂ. ૩।।=।।નુ ૦।। મણ ૯। શેર તો ૪।। શેરનું શું ?
૨૦૩) ૩।। શેરના રૂ ૧।=।। તો ૬ શેરનુ શુ ?
૨૦૪) રૂ૭નુ ૧।। મણ તો રૂ ૦।।- નુ કેટલુ આવે ?
૨૦૫) ૧। શેરનો રૂ. ૦)=।। તો ૧ મણ ૦।।= શેરનુ શુ ?
૨૦૬) વર્ષના રૂ ૧૪૬। તો રૂ ૩)૦।।। મા કેટલા દિવસ ?
૨૦૭) રૂ. ૨૩।।। મણ તો રૂ. ૨।=મા કેટલુ આવે ?
૨૦૮ રૂ ૦)≡ નુ ૩ તસુ તો ૪।। વાંનુ શુ ?
૨૦૯) ૧ મણના રૂ ૧૭।। તો રૂ. ૮)-।।। નુ કેટલુ ?
૨૧૦) રૂ. ૧૫) ગાલી તો રૂ. ૦)-।। નુ કેટલુ ?
૨૧૧) તોલાનો રૂ ૧। તો ૧।। વાલ ૧।। રતીનુ શુ ?
૨૧૨) ૦।। મણના રૂ ૫) તો અધોળનુ શુ ?
૨૧૩) ૬ પૈસાનુ શેર ૩।= તો ૧૦ પૈસાનુ કેટલુ ?
૨૧૪) રૂ ૨૧) મણ તો રૂ. ૪।।-।। નુ કેટલુ ?
૨૧૫) ૩।। મણના રૂ ૩।।૦। તો ખાડીનો ભાવ શો ?
૨૧૬) રૂ. ૯)- મા ૧૨ દિવસ તો મહીનાનુ શુ ?
૨૧૭) રૂ ૧।।।= મણ તો ૧। ખાડી ૩ મણનું શુ ?

૨૧૮) રૂ. ૭૫) વર્ષ તો ૩ માસ ૧૨ દિવસનુ શુ ?
૨૧૯) ખાંડીના રૂા. ૧૮ાાા તો રૂ. ૦)−ાા નુ કેટલુ ?
૨૨૦) મણુના રૂા. ૧ાાા≈ તો ૨ શેર નુ શુ ?
૨૨૧) રૂ. ૨૦ા નુ ૩૩ાાા મણુ તો રૂ, ૬ાાા નુ કેટલુ ?
૨૨૨) ૩ તસુના રૂ. ૦)≋ તો ૨ા ગજનુ શુ ?
૨૨૩) રૂ. ૨૫ાાનુ વાર તો રૂ. ૩)≋નુ કેટલુ ?
૨૨૪) રૂ ૩ાાાનુ મણ તો રૂ. ૦ાા≋ાનું કેટલુ
૨૨૫) મહીનાના રૂ ૬ાાા તો ૫ દિવસનુ શું ?
૨૨૬) રૂ ૨૬ા મહીનો તો ૧૦ દિવસનુ શું
૨૨૭) રૂ. ૧) નુ ૧ાા શેર તો રૂ. ૦)≈નુ કેટલુ આવે ?
૨૨૮) રૂ ૧) નુ ૬ાા શેર તો ૭ાા રૂપીઆભારનું શુ ?
૨૨૯) રૂ ૩૧ાાા≈ ગાસ્લી તો કળશીનુ શુ ?
૨૩૦) એક પૈસાની ૩ સ્ટીલ મળે તો રૂ. ૫) મા કેટલી સ્ટીલ આવે ?
૨૩૧) રૂ ૪૬ાા− વીઘુ તો રૂ. ૧૮ાા≈નુ કેટલુ આવે ?
૨૩૨) રૂ ૧ાાા≋ના ૨૫ નગ તો કોડીનુ શુ ?
૨૩૩) રૂ ૩ાા ગજ તો ૩ાા ગજ ૩ તસુનુ શુ ?
૨૩૪) રૂ. ૨૫ાા ભાર તો ૭ મણુ ૫ શેરનુ શુ ?
૨૩૫) રૂ. ૩૧ાાા≈ મહીનો તો ૩ ૬ા≈મા કેટલા દિવસ ?
૨૩૬) રૂ ૨૩ાા હજાર તો ૨૩૫૦૦ નગનુ શુ ?
૨૩૭) રૂ ૦)≈ના ૨૦ નગ તો ૨૫૮૦ નગનુ શુ ?
૨૩૮) રૂ ૧૬)ના ૨ હજાર તો રૂ. ૦ાાના કેટલા નગ ?
૨૩૯) પાઇના ૨ાા નગ તો બે હજારનુ શુ ?
૨૪૦) હજારના રૂ. ૩૭ાા તો રૂ ૦)≋ ના કેટલા નગ ?
૨૪૧) રૂ ૧ાા− ના ૧૨૫ નગ તો સેંકડાનુ શુ ?

૨૪૨) ૩ શેરનો રૂ. ૦)-ાા તો ૧ાા કળશીનુ શુ ?

૨૪૩) રૂ. ૨૫ાા= ગજ તો ૮ તસુનુ શું ?

૨૪૪) ૪૫ નંગના રૂ. ૧)= તો સેકડાનુ શુ ?

૨૪૫) રૂ. ૧ાા- સેકડો તો રૂ. ૧) ૦ા ના કેટલા નગ ?

૨૪૬) રૂ ૨ાા સેકડો તો રૂ ૧ાા ના કેટલા નગ ?

૨૪૭) ૦ાા શેરના રૂ ૦)≡ાા તો રૂ ૭૫ નુ કેટલુ ?

૨૪૮) રૂ. ૧ા=ા ના ૮૫ નગ તો સેકડાનુ શુ ?

૨૪૯) ૬૦ નગનો રૂ. ૧ાા તો સેકડાનુ શુ ?

૨૫૦) રૂ ૧ા=ાા ના ૪૫ નગ તો હજારનુ શુ ?

૨૫૧) પાઇનુ ૨ાા શેર તો ૦ાા ગાલ્લી ૫ મણનુ શુ ?

૨૫૨) રૂ ૦ા≡ાના ૧૨૦ નગ તો ૪ નગનુ શુ ?

૨૫૩) ૧ા ગજના રૂ ૦)≡ાા તો રૂ ૨ા-ાા નુ કેટલુ આવે ?

૨૫૪) રૂ પા કોડી તો હજારનુ શુ ?

૨૫૫) રૂ. ૨૪ ખાડી તો ૧ાા મણ ૫ શેરનુ શુ ?

૨૫૬) રૂ. ૦)૦ાાનુ શેર તો ગાલ્લીનુ શુ ?

૨૫૭) ૫ દિવસના રૂ ૦ા≡ા તો ૨ મહીના ૨ દિવસનુ શુ ?

૨૫૮) રૂ. ૦ા-નુ ૬ા શેર તો ૧ાા મણનુ શુ ?

૨૫૯) રૂ ૦)=ાા વ્યાજ મેળવવા રૂ. ૧૦૦) રોકવા તો રૂ. ૫૦) વ્યાજ મેળવવા શુ રોકવુ ?

૨૬૦) એક રૂપીએ ૫ પાઇ કર ભરવો પડે તો રૂ ૭૧ કર કેટલાની આવક હોય તો ભરવો પડે ?

૨૬૧) રૂ. ૨ા= મણ દૂધ મળે તો ૧ાા મણ ૫ શેરનુ શુ ?

૨૬૨) ખાંડ રૂ. ૦)=ાા શેર મળે છે તો રૂ ૨ા=ાામા કેટલા આવશે?

૨૬૩) એક રૂપીએ રૂ. ૦)૦। કર ભરવો પડે છે એ લેખે મારે રૂ. ૨૦॥। કર ભરવો પડે છે ત્યારે મારી ચોકખી આવક કેટલી ?

૨૬૪) રૂ. ૨૧। ખાડી તો ૨૫ શેરનુ શુ ?

૨૬૫) એકરના રૂ. ૨૪૫ તો ૧। ગુંઠાનુ શુ ?

૨૬૬) ૧૦૦ નાળિએરના રૂ. ૯।= તો રૂ. ૨।-।।ના કેટલા ?

૨૬૭) રૂ ૧૧। કોથળો તો ૬। શેરનુ શુ ?

૨૬૮) રૂ ૧૩૬) ભાર તો ૦॥। મણનુ શુ ?

૨૬૯) ૫ ટકા લેખે રૂ ૩૨૦)નુ દોઢ વર્ષનુ વ્યાજ શું ?

૨૭૦) રૂ. ૨।મા ૧। ગુંઠા જમીન ખેડાય તો એકરનું શું ?

૨૭૧) ૬। નગના રૂ ૦॥= તો સેકડાનુ શુ ?

૨૭૨) રૂ. ૦।=નુ ૬। શેર તો કોથળાનુ શુ ?

૨૭૩) ૧॥ મણના રૂ ૨। તો ૨ ભારનુ શુ ?

૨૭૪) રૂ. ૨।-।નું ૧। ગજ તો ૨ ગજનુ શુ ?

૨૭૫) ૫ શેરના રૂ. ૦)= તો બેડીઆનુ શુ ?

૨૭૬) રૂ. ૦)≡નુ ૨॥ શેર તો કળશીનું શું ?

૨૭૭) રૂ. ૦।નુ ૫ શેર તો બેડીઆનો ભાવ શો ?

૨૭૮) ૨॥ શેરનો રૂ. ૦)-। તો કળશીનુ શુ ?

૨૭૯) રૂ. ૨૩॥। બેડીઉ તો ૧૫ શેરનુ શું ?

૨૮૦) રૂ. ૧)-।।નુ ૭॥ શેર તો રૂ. ૭૦) કેટલુ ?

૨૮૧) ૨॥ શેરના ૩॥ પૈસા તો ૧૬ મણનુ શુ ?

૨૮૨) ૩ પૈસાનુ ૧॥ શેર તો રૂ ૧।।નુ કેટલું ?

૨૮૩) ૫ શેરની ૯ પાઇ તો ૨ કળશીનુ શુ ?

૨૮૪) ૧। શેરના ૩॥ પૈસા તો ૮ મણનું શુ ?

૨૮૫) ટીપરીની ૨ પાઇ તો કુરાનું શુ ?

૨૮૬) એકરના રૂ ૨૫૬) તો ૨।। ચોરસ આનાનુ શુ ?

૨૮૭) રૂ. ૨૪ ફરો તો ૩ શેર ૧ ટીપરીનુ શું ?

૨૮૮) એક આનાનુ ૧૫ શેર તો ૧।। ગાલ્લી ૩ મણનુ શુ ?

૨૮૯) રૂ. ૭૨) ભાર તો ૨ ા૦ાાનુ કેટલુ આવે ?

૨૯૦) ૪૨, ૪૪, ૪૮, ૫૦, સાઠા તોલે ૩૨ મણ પાકાના કાચા મણ કેટલા ?

૨૯૧) રૂ. ૩૭।। ખાડો તો શેર ૩)=નુ શું ?

૨૯૨) ૭।। પેન્સનુ ૨૨।। ગ્રેન તો ૧ ટ્રોય પૌડનુ શુ ?

૨૯૩) રૂ. ૨૭।। ફરો તો ૦। શેરનુ શુ ?

૨૯૪) રૂ. ૦)~નુ ૦। શેર તો ફરાનુ શુ !

૨૯૫) રૂ. ૯૦) ભાર તો ૪ શેરનુ શુ ?

૨૯૬) રૂ. ૭૫।।।= ગાલ્લી તો ૫ શેરનુ શુ ?

૨૯૭) ૨ પૈસાના ૪ તાવ તો રૂ. ૭ાાના કેટલા ?

૨૯૮) ૫ શેરના ૩ પૈસા તો ગાલ્લીનું શુ ?

૨૯૯) રૂ ૦।≡નુ ૧ શેર તો ૧।। ખાડીનુ શુ ?

૩૦૦) ૨ પાઈનુ ૫ શેર તો ગાલ્લીનુ શુ ?

૩૦૧) રૂ ૩।। રીમ તો ૨।। રીમ ૨ તાવનુ શુ ?

૩૦૨) રૂ. ૦)≡ાાનુ ૫ શેર તો ૧। કળશી ૨।। મણનુ શુ ?

૩૦૩) ૨૪ શેર પાકાના ૪૨, ૪૪, ૪૫, ૪૮, અને સાઠા તોલે કાચા શેર કેટલા ?

૩૦૪) ૧ આનાનુ ૩ શેર તો ૪।। માણીનુ શુ ?

૩૦૫) રૂ. ૫૨।। ગાલ્લી તો ૫ શેરનું શું ?

૩૦૬) રૂ ૪૫ નુ વર્ષ તો ૧।। માસ ૧।। દિવસનું શુ ?

૩૦૭) મણે ૨, ૨ા, ૨ાા, ૩, ૩ા, અને ૪ શેર બારદાન કાપતાં
૨૪ મણનુ બાકી કેટલુ તોલ રહશે ?

૩૦૮) ૫ શેરની ૨ પાઇ તો રૂ. ૧)નુ કેટલુ ?

૩૦૯) રૂ. ૪૫) ભાર તો ૪ શેરનુ શુ ?

૩૧૦) ભારના રૂ. ૩૭ા તો રૂ. ૦ાા=નુ કેટલુ ?

૩૧૧) ૩ શેરના રૂ. ૦)- તો રૂ. ૧૫નું કેટલુ ?

૩૧૨) રીમના રૂ. ૫) તો તાવનું શુ ?

૩૧૩) ૫ શેરના રૂ. ૦ા= તો ગાલ્લીનું શુ ?

૩૧૪) રૂ ૨૭ા= ગાલ્લી તો ૨ાા મણનુ શુ ?

૩૧૫) ૪૨ તોલે ૨૧ મણનું, ૪૪ તોલે ૫૫ મણનુ, ૪૫ તોલે ૬૭ાા
મણનુ, ૪૮ તોલે ૮૪ મણનુ અને ૬૦ તોલે ૧૫ મણ કાચા-
નુ પાકુ કેટલુ ?

૩૧૬) રૂ. ૬ા સેંકડો તો ૧૦ નગનુ શુ ?

૩૧૭) ૭ાા પૌડમાં એક પૌડ આવે તો ૧ પેનીવેટનુ શુ બેસે ?

૩૧૮) રૂ. ૭ાા રીમ તો ૨ તાવનું શુ ?

૩૧૯) રૂ. ૧)ના ૨ રીમ તો ૧૧ ધાનું શું ?

૩૨૦) રૂ. ૭ાા મણ તો શેર ૦)=નું શુ ?

૩૨૧) ૨ અધોળના રૂ. ૦)≡ાા તો મણનુ શુ ?

૩૨૨) ૭ આનાનુ ૨ાા શેર તો ખાડીનુ શુ ?

૩૨૩) ૧ શેરનો રૂ. ૦)૦ાાા તો કળશીનુ શુ ?

૩૨૪) ૩ શેરના ૩ ૦ાાા તો ભારનું શુ ?

૩૨૫) નવટાંકના ૪ પૈસા તો મણનુ શુ ?

૩૨૬) ૦ાાા પાશેરની ૧ પાઇ તો ૫ શેરનું શુ ?

૩૨૭) રૂ. ૦)≡નું નવટાંક તો મણનુ શુ ?

૩૨૮) રૂ. ૨૫) મણ તો રૂ. ૦।≈નુ કેટલુ આવે ?
૩૨૯) રૂ ૦)૦ાાનુ અધોળ તો અધમણનુ શુ આપવુ ?
૩૩૦) રૂ. ૧૫નુ ૦ાા મણ તો ૨ાા રૂપીઆભારનુ શુ ?
૩૩૧) રૂ. ૦)–નુ શેર આવે તો રૂ. ૨૫)મા કેટલુ આવે ?
૩૩૨) પૈસાનુ નવટાક તો મણનુ શુ ?
૩૩૩) રૂ. ૩ાા સેકડો તો હજારનુ શુ ?
૩૩૪) ૨। શેરનો રૂ. ૦)૦ાા તો ૦ા ખાડીનુ શુ ?
૩૩૫) રૂ. ૦ાા≈ની ૧૦૦ પેન તો ૧૦ પેનનુ શુ ?
૩૩૬) રૂ. ૧।–નુ શેર ૧।– તો રૂ. ૦;–નુ કેટલુ ?
૩૩૭) રૂ. ૧ાા–ના ૧૦૦ કેળા મળે તો ૨૩૦ કેળાનુ શુ ?
૩૩૮) રૂ. ૬પાા≈ ગાલ્લી તો ૪ાા મણનુ શુ ?
૩૩૯) સેકડાના રૂ. ૩)≈ તો રૂ. ૧।≈ાાના કેટલા નગ ?
૩૪૦) ૮૦ નગના રૂ. ૩ાા તો સેકડાનુ શુ ?
૩૪૧) એક ટોપીના રૂ. ૦।≈ાા પડે તો રૂ. ૬ાા મા કેટલી ટોપીઓ આવે ?
૩૪૨) ૧ાા શેરનો રૂ. ૦)–। તો રૂ. ૨ાા નુ કેટલુ ?
૩૪૩) શેર ૩)≈નો એક આનો તો ખાડીનુ શુ ?
૩૪૪) રૂ ૩૬ાા માણી તો શેરનુ શુ ?
૩૪૫) ૧ાા દિવસના રૂ ૦)≈ાાતો વર્ષનું શુ ?
૧૪૬) ૬ શેરનો રૂ. ૦)–। તો રૂ. ૧ાાનુ કેટલુ ?
૩૪૭) ૧ાા શેર દૂધનો રૂ ૦)– તો રૂ. ૩૦ કેટલુ ?
૩૪૮) ૮ મણના રૂ. ૨૫) તો ૧ શેરનું શુ ?
૩૪૯) ગાલ્લીના રૂ. ૮૦) તો રૂ. ૦;≈મા કેટલુ આવે ?
૩૫૦) રૂ. ૨૮)≈ મહીનો તો ૨ાા મહીના ૧૦ દિવસનું શુ ?
૩૫૧) રીમ કાગળના રૂ. ૩ાા≈ાા પડે તો ગાસડીનુ શુ ?

સૂચના–વ્યવહારમા લાગુ પાડી હિસાબ નડાવવા.